

SİBER ZORBALIK, TÜRKİYE VE ABD KARŞILAŞTIRMASI (ABD V. DREW DOSYASI) CYBERBULLYING, TURKEY AND USA COMPARISON (UNITED STATES V. DREW CASE)

Servet YETİM*

Özet: İnternet üzerinden haberleşme, sosyal medya faktörünün de devreye girmesiyle yeni bir nitelik kazanarak, bireylerarası iletişimi kitlesel boyuta taşımıştır. Haberleşmede, ifade özgürlüğünde ve kamuoyunu etkilemede önemli bir faktör olan bilişim teknolojileri aynı zamanda suçlular açısından da yeni fırsatlar doğurmuştur. Refah düzeyi arttıkça daha çok bireyselleşen insanlar, elektronik medyayı; rakiplerini safdışı bırakma, tehdit etme, küçük düşürme, utandırma, gruptan dışlama, ayrımcılığa maruz bırakma ve benzeri saiklerle taciz etmeye başlamışlardır. Bu eylem, daha çok çocuklar ve gençler arasında gerçekleşen ve siber zorbalık olarak ifade edilen, modern hayatın ve bilişim teknolojilerinin gayri meşru sonucudur. Bilişim suçları kişilerin maddi varlıklarını hedef alırken, siber zorbalık daha çok kişinin manevi varlığını hedef almaktadır. Suçun işlenmesinde kullanılan platformların özelliğinden dolayı da mağdur üzerinde çok fazla tahribata yol açmaktadır. Bu eylemlerle mücadele ancak okul, aile, ilgili kamu kurumları ve mağdurla yapılacak işbirliği ile mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Siber Zorbalık/Takipçilik/Taciz, Cinsel İçerikli Mesaj, İfade Özgürlüğü, Sosyal Medya, Mahkeme Dostu

Abstract: Communication via internet, has become, by gaining new qualification along with social media factor, part of an activity; interpersonal communication has moved to mass size. Information technologies is an important factor in freedom of expression and influencing the public opinion; at the same time, however, it has provided an opportunity to criminals. People, who are getting more individualist by way of rising of their level of welfare, has started to use electronic media for motives such as, eliminating their rivals, threatening, humiliation, abashing, exclusion from the group, segregation and so forth. This act, which rather occurs between the youth and children and which is called cyber bullying, is an illegal result of the modern life and information technologies. While cybercrimes are targeting the tangible assets of the persons, cyber bullying is targeting moral assets. Because of the characteristics of the platform that is use for committing the offence, the offence causes far

* Dr., Yargıtay Genel Sekreter Yardımcısı, syetim@yargitay.gov.tr

too much destruction on the victim. Fighting against these kinds of acts is only possible with the cooperation with school, family, related public institutions and victims.

Keywords: Cyber Bullying/Stalking/Harassment, Sexting, Freedom of Expression, Social Media, Amici Curiae

Giriş

Günümüzün genç nesli, başta akıllı telefonlar olmak üzere bilgisayar ve yan teknolojilerini kullanarak dünya üzerinde herkesle iletişime geçebilmektedir. Bu haberleşme; metin (text) mesajı gönderme, sohbet odalarında ve sosyal ağlarda sesli ve görüntülü haberleşme, e-posta gönderme ve benzeri şekillerde gerçekleşmektedir. Kullanılan bu metodlar sayesinde zamandan ve mekandan bağımsız bir şekilde haberleşme gerçekleştirilebildiği gibi, birbirini tanımayan kişiler bilgisayar teknolojilerinin evrensel dilini kullanarak ortak bir paydada buluşabilmektedirler.

İletişim teknolojileri, gençler için birçok fayda sağlamakta olup, bu teknolojiler vasıtasıyla gençler normal şartlarda arkadaşlık kurmakta zorlanacakları bir çok kişiyle münasebet kurma ve geliştirme şansına sahiptirler. Sınırlı olan geleneksel arkadaşlık platformları bilişim teknolojileri kullanılmak suretiyle sınırsız hale gelebilmekte, insanlar geniş kitlelerle haberleşerek kısa zamanda değişik konularda bilgi ve görgülerini arttırabilmektedirler.

Birçok avantajı olan bu durum, haberleşme araçları, türü, yöntemi ve metodlarında patlama meydana getirdiği gibi kendi içinde birçok riski de barındırmaya başlamıştır. Gençler, kendi aralarındaki bu haberleşmede elektronik medyayı, bir başkasına zarar verme, utandırma ve tehdit etme amacıyla kullanabilmektedirler. Bu teknolojilerin sağlamış olduğu zeminde gençler arası mağduriyet ve şiddet gittikçe artmaktadır. Bu mağduriyetleri ifade etmek için başta siber zorbalık olmak üzere dijital ortamda taciz ve rahatsız edici takip, cinsel içerikli (yazı, ses, görüntü ve video şeklinde) mesaj (sexting) ve benzeri birçok eğilimi ifade eden terim kullanılmaya başlanmıştır. Bu teknolojiler vasıtasıyla birçok saldırı ve şiddet elektronik ortamda işlenebilir hale gelmiştir. Bu eylemler gençlerin, başta okul hayatları olmak üzere yaşamlarının her alanını tesir altına alarak, bir kısım psikolojik sıkıntılar

çekmelerine zemin hazırlamaktadır. Siber zorbalık kavramının 2000 yılında ilk defa kullanıldığı¹ ABD'deki karşılığı "Cyberbullying" olup dilimize tercümesinde her ne kadar zorbalığın başındaki sıfat; "sanal", "siber", "sayısal", "dijital" ya da "elektronik" kelimeleri ile ifade edilebilse de "siber" kelimesi eylemin tarifinde daha kapsayıcı bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple zorbalığın bu türü ifade edilirken "siber" kelimesi tercih edilmiştir.

Günümüzde ABD, bilgi teknolojilerine beşiklik yapan rakipsiz bir ülke olduğundan, iletişim teknolojilerinin sosyal hayat üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkileri ilk olarak ABD vatandaşlarının bireysel ve toplumsal hayatları üzerinde etkisini göstermektedir. ABD'de refah düzeyinin yüksek olması, satın alma ve sahiplik olgusu üzerinde ayrıca itici bir güç oluşturmaktadır. Bilişim teknolojilerinin kötüye kullanımını sonucu ortaya çıkan suç olgusu, ekonomik anlamda az gelişmiş ya da geri kalmış ülkelerde, yıllar sonra etkisini gösterirken ABD toplumundaki yüksek duyarlılıktan dolayı suçlarla sağlıklı mücadele için yasal alt yapı çalışmaları çok daha hızlı bir şekilde ilerleyebilmektedir. Modern hayatın ve bilişim teknolojilerinin istenmeyen sonucu olan "siber zorbalık" eyleminin ülkemizdeki durumunu bütün yönleriyle inceleyebilmek için ABD uygulamaları ile mukayese yapmanın faydalı olacağı düşünülerek her iki ülke arasındaki hukuki düzenlemeler ve bu eylemle mücadeledeki yaklaşım tarzları karşılaştırılmıştır.

1. Tanım

Siber zorbalığın tanımına geçmeden önce zorbalık kavramını açıklamakta fayda vardır. Aralarında güç dengesizliği olan kişilerden güçlünün, zayıf olana karşı zarar verme kastıyla saldırganca yaptığı, tekrarlanan, fiziksel, psikolojik, sosyal veya sözel davranışlarda bulunması durumuna zorbalık denir.² Yüz yüze zorbalık olarak da ifade edebileceğimiz bu geleneksel zorbalık, kullanılan vasıtalarla göre çeşitli kategorilere ayrılabilir. Bu zorbalık türlerinden birisi de siber zorbalıktır.

¹ <http://www.merriam-webster.com/dictionary/cyberbullying>, (E.T.22.11.2014); <http://dictionary.reference.com/browse/cyberbullying>, (E.T.22.11.2014)

² "Zorbalık Nedir?", www.kocschool.k12.tr/...and.../Zorbalik_ve_Siddeti_Onleme.sflb.ashx, (E.T.22.12.2014)

Siber zorbalık ise; bir ya da birden fazla kişinin elektronik iletişim araçlarını kullanmak suretiyle belirli bir zaman içerisinde ve sürekli olarak, kendisini savunma gücüne sahip olmayan bir kişi ya da gruba yönelik olarak kasıtlı bir şekilde gerçekleştirilen ve teknik tarzda yapılan psikolojik, sosyal, sözel veya görsel saldırgan davranışlardır. Siber zorbalıkta; bilgisayar ve cep telefonu gibi bilişim vasıtaları kullanılarak gönderilen elektronik verilerle bireylerin tehdit edilmesi, küçük düşürülmesi, gruptan dışlanması, ayrımcılığa maruz kalması şeklinde olabilmektedir. Bu eylemler daha çok pornografik ve cinsel içerikli objeler, resim ya da text mesajlarının gönderilmesi, mağdurun etnik kökeni, dini, cinsiyeti, cinselliği, sosyal ve ekonomik durumu ya da diğer özellikleriyle ilgili nefret söylemi içeren bilgilerin paylaşılması, mağdurun elektronik ortamda hareketlerinin takip edilmesi ve kimliğinin çalınması,³ e-posta hesabı şifresinin kırılması, sosyal medya platformlarından mağdur adına sahte hesaplar oluşturularak kullanılması, kişiye ait kişisel veri niteliğindeki bilgilerin başkaları ile paylaşılması, bu eylemlerin ısrarla ve tekrar edilerek sürdürülmesi⁴ şeklinde kendisini göstermektedir,⁵

Siber zorbalık konusunda kapsamlı yasal düzenleme yapan ülkelerden birisi de Kanada'dır. Kanada'nın Manitoba Eyaleti Meclisi'nde 10 Temmuz 2013 Tarihinde görüşülerek kabul edilen 214 sayılı Siber Zorbalığı Önleme Yasası'nın (The Cyberbullying Prevention Act) 28. maddesinde; elektronik haberleşme cihazları kullanılarak; başta sosyal medya araçları olmak üzere, text mesajları, anlık mesajlar, forumlarda yapılan yorumlar ve e-posta da dahil olmak üzere tekrar eden bir surette saldırganın kasıtlı olarak ya da bir kısım sonuçların doğabileceğini varsaymak suretiyle mağdura zarar verme, korku ve kaygıya sürüklenme, sağlığını tehdit etme, ruhsal dengesini bozma, özgüvenini kaybettirme, şan ve şöhretine zarar verme amacıyla bizzat fiili işle-

³ "Cyberbullying A Report On Bullying in a Digital Age, September 2011", http://www.nysenate.gov/files/pdfs/final%20cyberbullying_report_september_2011_0.pdf, (E.T.17.11.2014)

⁴ Julian J Dooley, Jacek Pyzalski, Donna Cross, "Cyberbullying Versus Face-to-Face Bullying A Theoretical and Conceptual Review", http://icbtt.arizona.edu/sites/default/files/cross_set_al_cyber_vs_face-to-face.pdf, (E.T.01.07.2014); <http://no-bullying.com/solutions-for-cyber-bullying/>, (E.T.01.07.2014)

⁵ Ümmü Meliha Bolaç, Gülsem Güler, Özlem Kartal, "Siber Zorbalık", http://inter-netzorbalig.blogspot.com.tr/2012_03_01_archive.html, (E.T.22.11.2014)

mesi ya da bu fiili işleyenlere yardım edip cesaretlendirmesi olarak tanımlanmaktadır.⁶

Tanımda özellikle vurgulanan hususlar ise; mağdura zarar verme kastının bulunması, doğabilecek somut sonuçların öngörülmesi, eylemler sırasında bilişim teknolojilerinin kullanılması, eylemin içeriğinin her türlü haberleşme türünü kapsamaması, eylemin tekrar etmesi, fiili işleyenlere yardım edip cesaret verenlerin de tanım kapsamında sayılmasıdır.

Bir fiilin siber zorbalık kapsamında değerlendirilmesinin en önemli koşulu, fail ve mağdurun çocuk veya genç olmasıdır.⁷ Fiili gerçekleştiren tarafın bir yetişkin olması halinde ise fiil, siber taciz veya siber takipçilik olarak ifade edilmektedir.⁸ Siber zorbalığın unsurlarından birisi de; bu eylemler sırasında bilişim teknolojilerinin kullanılmasıdır. Yapılan eylemin amacı genellikle; eyleme maruz kalan kişiye hakaret/tehdit etmek veya şantaj yapmak suretiyle küçük düşürülmesinin hedeflenmesidir.

Hukuka aykırı bu eylem tarzı öncelikle gelişmiş ülkelerde ortaya çıkmış olup, daha sonra da teknolojik gelişmelere de bağlı olarak dünyanın her tarafına yayılan bir suç türü haline gelmeye başlamıştır. Gelişen bilişim dünyasında iletişim teknolojisini kullanan kötü niyetli kişiler, bu teknolojilerin getirmiş olduğu avantajları da kullanarak ve çok fazla zaman da harcamadan kısa bir süre içerisinde mağdur edebilecekleri yüzlerce kişiye ulaşabilmektedirler. Siber zorbaların hedefinde genellikle iletişim teknolojilerini de yüksek oranda kullan-

⁶ "The Cyberbullying Prevention Act", <http://web2.gov.mb.ca/bills/40-2/b214e.php>, (E.T.27.11.2014)

⁷ Uluslararası mevzuatta ve iç hukukta 18 yaşından küçüklerin çocuk sayılacağı hususunda yasal düzenleme mevcut iken henüz hangi yaş grubunda olanlara "genç" denmesi gerektiği hususunda açık bir tanımlama yoktur. Yasal olmamakla birlikte ilk tanım 1985 yılında Birleşmiş Milletler Gençlik Yılı kapsamında düzenlenen faaliyetlerde gençlerin yaşı 15-24 arası olarak ifade edilmiş, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından organize edilen Birleşmiş Milletler 2000 Yılı Dünya Gençlik Programı kapsamında dünya gençler nüfusu hakkında konuşulurken de bu tanım kullanılmıştır. (Mourad Mahidi, "The Young and The Rightless ? The Protection of Youth Rights in Europe", http://www.youthforum.org/assets/2013.11/The-Young-and-the-rightless_The-Protection-of-Youth-Rights-in-Europe_THESIS-PDF.pdf, (E.T.22.11.2014))

⁸ Fusun S. Nebil, "Siber Zorbalık Doğrudan ya da Dolaylı Gerçekleşebiliyor - 1", <http://www.turk-internet.com/portal/yazigoster.php?yaziid=35509>, (E.T.22.11.2014)

ma becerisi ve meraklı olan 12 - 18 yaş arası okul çağındaki çocuklar oluşturmaktadır. Çocuklar ya da gençlerin interneti kullanmaları sırasında siber zorbalığına maruz kalmaları artık günümüzde olagan bir durum haline gelmiştir.

Bilişim teknolojileri vasıtasıyla zorbalık sadece okul çevresi ve sokak köşeleriyle sınırlı olmayıp her yerde, hatta en çok güvenli olan evlerde, haftanın yedi günü ve yüzlerce insanın da içine alan potansiyeliyle bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Siber zorbalık bu gücüyle çok yıkıcı olduğu gibi maruz kalanların hislerini acıtan,⁹ aşağılayan, sınırlendiren ve depresyona sokan hatta intihar ettiren bir boyuta ulaşabilmektedir.¹⁰

Geleneksel zorbalıktan farklı olarak siber zorbalık, fiziksel olarak güç kullanmayı gerektirmediği gibi mağdurla karşı karşıya olmayı ya da aynı mekanda bulunmayı da gerektirmemektedir. Siber zorbalık çok kolay bir şekilde kimliklerini gizleyebilmekte, suç işledikleri sırada teknolojilerin avantajlarını kullanarak deliller ortadan kaldırmaktadırlar. Yine geleneksel zorbalıktan farklı olarak siber zorbalık, haftanın yedi günü, günün 24 saati işlenebilme potansiyeline sahiptir. Bu durum ise, mağdurun daha çok korkmasına ve endişe duymasına sebep olduğu gibi siber zorba açısından da yakalanma riskini azaltmaktadır.

Siber zorbalık, karşı tarafta oluşturdukları endişe ve korkuyu göremediklerinden mağduru aşağılama, tehdit etmede, hor görme veya dalga geçmede yüz yüze zorbalıktan farklı olarak nerede bu eyleme son vermesi gerektiğini de bilemediği gibi, yapılan hareketin ölçüsünü de ayarlayamamaktadırlar. Bu durumda da failin kastının tespiti de zorlaşmaktadır. Yine siber zorbalıkta eyleme maruz kalan online ortamda daha fazla kişi huzurunda mağdur edilebilme potansiyeline sahiptir. Mağduru rencide edici olan e-posta eş zamanlı olarak yüzlerce insana gönderilebildiği gibi sosyal medya hesapları üzerinden ya da forumlarda yapılan yorumlar da çok kısa zamanda çok daha fazla

⁹ Lyrisa Lidsky, Andrea Pinzon Garcia, "How Not to Criminalize Cyberbullying", http://www.meganmeierfoundation.org/cmss_files/attachmentlibrary/Cyberbullying-Laws.pdf, (E.T.27.12.2014)

¹⁰ "Dealing with Cyberbullying", <http://www.helpguide.org/articles/abuse/cyberbullying.htm>, (E.T.22.11.2014)

kimseye ulaşabilmekte, bu durum ise mağdur üzerinde daha fazla şok edici etki meydana getirebilmektedir.

Siber zorbalıkta erkek çocukları ile kız çocuklarının maruz kaldıkları zorbalık türleri farklılık göstermektedir. Erkek çocukları daha çok cinsel içerikli mesaj ya da görüntü gönderilerek ya da fiziksel olarak zarar verileceğine dair tehditlerle rahatsız edilirken, kız çocukları daha çok yalan ve dedikodu yayma, onların sırlarını başkalarıyla paylaşma, e-posta listesinden dışlanma, arkadaş listesinden çıkartılma ya da diğer haberleşme vasıtalarıyla haberleşmenin kesilmesi şeklinde olabilmektedir. Siber zorbalık için dijital ortam çok kolaylık sağlamakta olup çocuklar ya da gençler kolay bir şekilde rol değiştirerek siber zorba olabildikleri gibi siber zorbalığın mağduru da olabilmektedirler.¹¹ Siber zorbalık mağdurların depresyona girmesine, endişe taşımalarına, özgüvenini yitirmesine neden olabileceği gibi intihar düşüncesi dahi oluşturabilmektedir.

Bir kısım siber zorbalık eylemleri, okulda sağlıklı eğitim alma hakkını düzenleyen yasaları, ayrımcılığı ya da cinsel taciz suçlarını düzenleyen yasalar içerisinde değerlendirilmektedir.¹² Siber zorbalık ile siber takibi birbirinden ayırmak her zaman için mümkün olmamaktadır. Siber zorbalıkta daha çok zarar verme kastı ile hareket edilirken siber takipçiliklikte mağdurların devamlı surette takip edilmesi, taciz ve kontrol edilmesi durumu söz konusudur.¹³

Siber zorbalık sadece okullarda gençler ve çocukları hedef almayıp aynı zamanda on online arkadaşlıkların kurulması için çokça tercih edilen sosyal ağların üyelerini de mağdur etmektedir.¹⁴ Bu sosyal ağla-

¹¹ "Dealing with Cyberbullying", <http://www.helpguide.org/articles/abuse/cyberbullying.htm>, (E.T.22.11.2014)

¹² "Dealing with Cyberbullying", <http://www.helpguide.org/articles/abuse/cyberbullying.htm>, (E.T.22.11.2014)

¹³ John Palfrey, "Enhancing Child Safety And Online Technologies:Final Report Of The Internet Safety Technical Task Force To The Multi-State Working Group On Social Networking Of State Attorneys General Of The United States", http://cyber.law.harvard.edu/sites/cyber.law.harvard.edu/files/ISTTF_Final_Report.pdf, (E.T.22.11.2014)

¹⁴ Siber zorbalık sadece okul çağındaki öğrencilere yönelik olmayıp aynı zamanda online arkadaşlık sitelerinde de kendini göstermektedir. Online arkadaşlık sitesi vasıtası ile flört edenlerin siber zorbalığa maruz kalma riski %38.2 iken online işlemler dışında bu oran %14.7 dir. Yapılan araştırmalarda siber zorbalığa maruz kalanları; internet başında uzun süre vakit geçirenler, uzun süre cep telefonu

ra üye olan kişiler tanıştıkları kişilerle karşılıklı olarak başta mahrem resimleri ve videoları olmak üzere kişisel verilerini rahat bir şekilde paylaşabilmektedirler. Bu sosyal ağlardaki dostlukların bozulması durumunda da kişisel verileri depo eden taraflardan birisi, tehdit, şantaj ve benzeri sebeplerle bu verileri kullanmak suretiyle siber zorbalık suçunu işlemektedir. Bu şekilde işlenen siber zorbalık suçu oranı okul ortamında gençler ve çocuklar arasında işlenenden çok daha yüksektir.¹⁵

2. Zorbalık, (Bullying), Siber Zorbalık (Cyberbullying) ve Siber Takipçilik (Cyberstalking) Arasındaki Farklar

Siberzorbalık(Cyberbullying),sibertakipçilik(cyberstalking),¹⁶ siber tehdit (Cyberthreats),¹⁷ siber taciz (Cyberharassment),¹⁸ siber cinsel içerikli mesaj (Cybersexting)¹⁹ ve siber yakın arkadaşlık (Cyberdating)²⁰ köken olarak birbirine yakın ve siber zorlama suçuyla da doğrudan

-
- kullanıcılar, çok miktarda alkol ve uyuşturucu alanlar, suç işleme alışkanlıkları yüksek olanlar şeklinde sıralanmaktadır. (Janine M. Zweig, Meredith Dank, Pamela Lachman, Jennifer Yahner, "Technology, Teen Dating Violence and Abuse, and Bullying", <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/243296.pdf>, (E.T.22.11.2014))
- ¹⁵ (Janine M. Zweig, Meredith Dank, "Teen Dating Abuse and Harassment in the Digital World Implications for Prevention and Intervention", <http://www.urban.org/UploadedPDF/412750-teen-dating-abuse.pdf>, (E.T.17.11.2014))
- ¹⁶ Cyberstalking: (siber takipçilik); elektronik cihazlar ve network teknolojisiyle tekrarlanan bir şekilde kişilerin taciz edilmesi, tehdit edilerek zarar verileceğinin beyan edilmesi ve kişinin özel hayatının gizliliğinin ihlal edilmesi eylemdir. (Sameer Hinduja, Justin W Patchin, "Cyberbullying Glossary Brief Overview of Common Terms", http://cyberbullying.us/cyberbullying_glossary.pdf, (E.T.17.11.2014))
- ¹⁷ Cyberthreats: (siber tehdit); elektronik cihazlar ve network teknolojisi kullanılarak bir başkasına veya kendisine zarar verme, incitme niyetiyle yapılan eylemlerdir. (Sameer Hinduja, Justin W Patchin, "Cyberbullying Glossary Brief Overview of Common Terms", http://cyberbullying.us/cyberbullying_glossary.pdf, (E.T.17.11.2014))
- ¹⁸ Siber taciz anlamına gelmektedir.
- ¹⁹ Cybersexting: (cinsel içerikli siber mesaj); özellikle genç kişilerin kullandıkları cep telefonları, bilgisayarlar vasıtasıyla cinsellik içeren ya da seksi çağrıştıran resim ya da yazıların gönderilmesidir. Mağdura ait bu şekildeki verilerin ele geçirilmesinde en büyük sebeplerden bir tanesi ise çoğu zaman mağdurun rızası ile paylaşmış olduğu şahsi bilgilerinin daha sonra kendisi aleyhine kullanılması şeklinde görülmektedir. Gençlerin % 15'i bu şekilde mesaj aldıklarını beyan etmişlerdir. (Anne Collier, "Youth Safety on a Living Internet:Report of the Online Safety and Technology Working Group", http://www.ntia.doc.gov/files/ntia/publications/ostwg_final_report_070610.pdf, (E.T.17.11.2014))
- ²⁰ Cyberdating: (siber ortamda flört etme); daha çok cinsel birliktelik amaçlanarak dijital ortamda kurulan arkadaşlığı ifade etmektedir.

bağlantısı olan kavramlardır. Zaman zaman bu kavramlar birbirine karıştırılabildiği gibi yasal düzenlemelerde de bu kavramların kapsamaları genişletilmek suretiyle birbirlerinin yerine kullanılabilir. Birbirine en yakın anlam ifade eden kavramlar ise zorbalık, siber zorbalık ve siber takipçilikçiliktir.²¹

Klasik zorbalık ya da başka bir ifadeyle yüz yüze zorbalık ile siber zorbalık arasında suçun işleniş şekli, işlendiği yer, işlenme zamanı ve benzeri hususlarda birçok farklılık bulunmaktadır. İfadelerden de anlaşılacağı üzere klasik zorbalıkta fail ile mağdur karşılıklı ve yüz yüze siber zorbalıkta genellikle fail ve mağdur yüzyüze olmadığı gibi çoğu zaman da fail kimliğini gizlediğinden daha çok mağdur tarafından bilinmeyen kişi olmaktadır.

Çocuklara ve gençlere karşı yapılan yüz yüze zorbalık genelde okul içerisinde, eklentilerinde, spor salonlarında, sokaklarda ve benzeri yerlerde meydana gelirken siber zorbalık; okulda, çocukların ve gençlerin kendilerini güvende hissettikleri evlerinden ya da başka ortamlarda maruz kaldıkları/kalabilecekleri bir saldırı türüdür. Klasik zorbalık genellikle okul saatleri içerisinde gerçekleşirken, siber zorbalıkta zaman ve mekânın önemi olmadığından mağdur 7/24 siber zorbanın hedefindedir. Klasik zorbalıkta olaya şahit olan kişi sayısı çok azken, siber zorbalık bazen milyonların vakıf olduğu bir ortamda ve global ölçekte işlenebilmektedir. Klasik zorbalıkta olayın delili daha çok görgü şahitleri iken siber zorbalıkta, yazı, ses, resim, video ve log kayıtları gibi dijital delillerdir.

Klasik zorbalığın aksine siber zorbalıkta delil çeşitliliği çok daha fazla olmakla birlikte bu deliller uçucu mahiyetteki verilerden oluşmaktadır. Bu deliller koruma altına alınmazsa kısa zamanda yok edilebileceği gibi ayrıca isbatı zor, inkârı kolay olan deliller kapsamında değerlendirilmektedir. Klasik zorbalıkta kişilerin daha çok vücut bütünlüğü ve sağlığını tehdit edilirken siber zorbalıkta daha ziyade kişinin ruhsal durumunu tehdit altındadır. Klasik zorbalığın etkileri kısa zamanda fark edilmesine rağmen siber zorbalıkta zorbalığa maruz kalan bu durumu paylaşıp rapor etmediği müddetçe, başkaları tarafından farkedilmesi çok da kolay olmayacaktır. Klasik zorbalıkta yardım

²¹ Tanya Beran, Qing Li, "The Relationship between Cyberbullying and School Bullying", *Journal of Student, Wellbeing* 2007, Vol. 1(2), p.15-33

ve destek almak daha kolay siber zorbalıkta yardım ve destek almak, olaylara müdahale etmek ve olayların akışını engellemek çok daha zordur. Fail ve mağdurun her ikisinin de gençlerden ve çocuklardan oluşması durumunda siber zorbalık, failin yetişkin olması durumunda ise siber takipçilikten bahsedilecektir²². Her ne kadar bu ayırım dil bilimi açısından bir farklılık gibi gözükse de ABD'deki birçok kanuni düzenlemede siber zorbalık ile siber takipçiliklik terimleri benzeri hususları ifade etmektedir.²³

3. Siber Zorbalığın Görülme Biçimleri

Siber zorbalık daha çok birbirini tanıyan kişiler arasında gerçekleşen bir suç türüdür. Birbirini yakından tanıyan kişilerin kıskançlık, düşmanlık, arkadaşlığın sona ermesi ve benzeri sebeplerle, mağdura ait, daha önceden bildiği cep telefonu numarasını, e-posta adresini, sosyal medya hesabını kullanarak eyleme geçmesi ve mağduru rahatsız etmesi şeklinde gerçekleşebilmektedir. Bu tür bir saldırılar daha çok mağdurum kişisel karakteri ve fiziksel özellikleri ile dalga geçilerek aşağılanması, hor görülmesi ve hakaret ve tehdit edilmesi şeklinde gerçekleşmektedir.

Siber zorbalık türlerinin başında yakın arkadaşlık ilişkisi içerisinde elde edilen ses, resim, görüntü ya da daha önce iletilen anlık mesaj ya da text mesajlarının kişinin rızası olmaksızın sosyal paylaşım platformlarında ya da forumlarda paylaşılmasıdır. Genellikle bu eylem mağdura zarar verme saikiyle gerçekleştirilmektedir. Bu şekildeki bir saldırı daha çok erkeğin kız arkadaşına, kızın ise erkek arkadaşına karşı gerçekleştirdikleri saldırı türüdür. Aynı zamanda online arkadaşlık sitelerinde tanışan kişiler de benzeri şekillerde saldırıya maruz kalmaktadır. Bu şekildeki zorbalıklarda daha çok kişiye ait mahrem nitelikteki verinin kamuoyu ile paylaşılacağı tehdidiyle mağdurun bedeninden, parasından istifade etme ya da intikam alma arzusu mevcuttur. Siber zorbalık çoğu zamanda şantaj yapmanın hazırlayıcısı olarak kullanılmaktadır.

²² Fusun S.Nebil, "Siber Zorbalık Doğrudan ya da Dolaylı Gerçekleşebiliyor - 1" <http://www.turk-internet.com/portal/yazigoster.php?yaziid=35509>, (E.T.22.11.2014)

²³ "cyberbullyingOverview; The Legislative Assembly of Manitoba", <http://web2.gov.mb.ca/bills/40-2/b214e.php>, (E.T.29.11.2014)

Diğer bir saldırı türü ise kişinin e-posta parolası, sosyal medya kullanıcı adı ve parolası gibi elektronik iletişimde kullanmış olduğu haberleşme vasıtalarının kullanıcı kimliklerinin ve parolalarının ele geçirilmesi suretiyle gerçek hesap sahibi gibi davranarak bir kısım kişilere hakaret, tehdit, şantaj, iftira türü mesajların gönderilmesi ya da hesabı ele geçirilen kişiye ait verilerin bu hesaplar üzerinden başkalarına gönderilmesi şeklinde gerçekleşmektedir.

Yine diğer bir saldırı türü ise mağdurun; twitter, facebook gibi sosyal medya gruplarından, e-posta listelerinden ya da wattsApp, Viber, Google Talk gibi kısa mesajla haberleşme gruplarından çıkartılarak görmezden gelinmesidir. Kısacası siber yok sayma, görmezden gelinme, varlığına değer vermeme şeklinde gerçekleşmektedir. Bu durum da zamanlarının çoğunu dijital dünyada harcayan çocuklar ve gençler için büyük bir travma oluşturmaktadır. Ayrıca gençler arasında sosyal medyadaki takipçi sayısı, eklemiş oldukları resimlerin, yapmış oldukları yorumların beğenilmesi ve takdir edilmesi sosyal statü açısından yadsınamaz bir öneme sahiptir. Dijital ortama bağımlılık ile siber zorbalığa maruz kalma doğru orantılıdır.

Günümüzde sosyal medya, dijital dünya ya da siber ortam; sadece eğlence amacıyla değil, aynı zamanda öğrencilerin kendi aralarında sosyal içerikli organizasyonlar, dersleriyle ilgili bilgi paylaşımları, interaktif eğitimler için de eşzamanlı bilgi edinmeleri açısından vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Siber zorbalık yaptırımını ile bu ortamlardan dışlanan çocuklar ya da gençlerin aynı zamanda dersleriyle ve okullarıyla olan bağlarının zayıflamasına da sebebiyet verilebilmektedir.

Dünya çapında maruf ve meşhur olmak isteyen bireysel ya da grup şeklinde hareket eden bilgisayar korsanları, kişilerin e-posta hesaplarında, kapalı devre sosyal medya hesaplarında, veri depolama imkanı veren bulut bileşim gibi sistemlerde kamuoyu ile paylaşılmayan ve özellikle toplum tarafından tanınan kişilere ait gizli veri ve belgeleri deşifre etmek suretiyle psikolojik anlamda kendilerini tatmin etmek, isimlerinden bahsedilmesini sağlamak amacıyla da hareket edebilmektedirler.²⁴ Bu şekilde yapılan bir eylem daha çok kamuoyu tarafın-

²⁴ Son zamanlarda, dünya kamuoyunda meşhur olarak bilinen, birçok kişinin mahrem nitelikteki resimleri bilgisayar korsanları tarafından çalınmak suretiyle internet üzerinden paylaşılmıştır. (Sean Gallagher,., "What the Celebrity Photo Hack Can Teach Us About Cloud Security", <http://www.wired.co.uk/news/>

dan tartışılmakta ve bilinmekte, eylemi gerçekleştirenler de korkutma ve sindirme amaçlı eylemlerinde daha fazla başarı kazanmaktadırlar.

Yine diğer bir siber zorbalık türü de algı yönetimi²⁵ ile toplum içerisindeki herhangi bir sosyal grubun, etnik kökenin, cemaatin ya da cemiyetin hedef alınmasıyla ve algı yönetimi yapılmak suretiyle yıpratılması, haklarında dedikodu yayılması, iftira atılması veya nefret söylemlerinin yaygınlaştırılmasıdır. Suç işlenirken genellikle grup halinde hareket eden, anonimliğin arkasına sığınan,²⁶ bir merkezden organize edilen, iştirak halinde ve suç örgütü şeklinde çalışan siber zorbalık gruplarından söz etmek mümkündür. Bu zorba grupların amacı bireyden ziyade toplumu yönlendirmek, şekillendirmek, toplumun benliğinden uzaklaştırmak ve de dejenere etmektir. Çoğu zaman da algı yönetimi yapan kişi ya da gruplar toplumun dikkatini başka bir hedefe yönlendirmek suretiyle gayri meşru amaçlarını gizleme gayretine girişmektedirler. Bu eylemler aynı zamanda başka suçları da oluşturabilecektir.

Siber zorbalığın işlenme metotları yukarıdaki sayılanlarla sınırlı olmayıp teknolojiye hızlı gelişmelerin önümüzdeki dönemlerde siber zorbalara hangi imkânları sunacağını şimdiden kestirmek çok da kolay olmayacaktır.²⁷

archive/2014-09/02/j-law-cloud-security, (E.T.27.11.2014)); Bu durumda bir siber zorbalık türüdür. Bu siber zorbaların ifşa ettikleri resimlerin dışında ellerinde ayrıca diğer maruf ve meşhur kişilere ait görüntülerin olup olmadığı bilinmediği gibi bu kişilere şantaj yapmak suretiyle menfaat temin edip etmedikleri de gizmini korumaktadır.

²⁵ Yousaf Sekander, "Perception Engineering with Social Media", <http://www.rocketmill.co.uk/the-use-of-social-media-for-perception-management>, (E.T.01.01.2015); Tony Cartalucci, "Facebook: Colonialism 2.0. Managing Public Perception. The Pinnacle of Social Engineering", <http://www.globalresearch.ca/facebook-colonialism-2-0/5421420>, (E.T.01.01.2015)

²⁶ Özellikle sosyal medyada anonim kalabilme yeteneğinin olması birçok etik sorunu da beraberinde getirmiştir. Anonim kalmakla sosyal medya kullanıcıları, internet ortamında her türlü fiziksel sınırı, arkalarında iz bırakmaksızın, aşabilme gücünü elde etmişlerdir. (Stephen J.A Word, Social Media Ethics, Social Media Communication Concepts, Practices, Data, Law And Ethics, Routledge, First Edition, New York 2015, p.185). İnternet kullanımında ve sosyal medyada anonimlik ifade özgürlüğünün serbest bir şekilde kullanması açısından kişiye daha özgür bir ortam sağlarken suç işleyen kişilerin de muhtemel sorumluluktan kurtulmak için korkakça saklandıkları bir görünmezlik zırhıdır. (Richard A Spinello, Anonymous Speech, Cyberethics Morality and Law in Cyberspace, Jones&Barlett, Fourt Edition, Burlington 2011, p.76)

²⁷ Son zamanlardaki gelişmelere göre kişilerin video görüntülerinden parmak izi

4. ABD Hukuk Sistemi

Siber zorbalık eylemi ile ilgili ABD ve Türkiye Hukuk Sistemlerinin karşılaştırılabilirliği için öncelikli olarak ABD Hukuk Sistemi'nin genel yapısından kısaca bahsetmek gerekecektir.

ABD 50 eyalet ve 1 federal bölgeden oluşan federal bir cumhuriyettir. Anayasa gereği, ABD hukukunda temelde iki yargı sistemi bulunmaktadır. Bunlardan birincisi eyalet yargı sistemi, ikincisi ise federal yargı sistemidir. Bu yetki ABD Anayasası'nın 3. maddesi ile düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre; federal mahkemelere verilen yetkilerin dışında kalan hususlarda eyalet mahkemeleri yetkilidir²⁸. Anayasaya göre, her eyalet diğer bütün eyaletlerin kanunlarına ve mahkeme kararlarına kayıtsız şartsız bir şekilde uymak zorundadır. Bu nedenle bir eyalet mahkemesinin kararı diğer eyaletleri de bağlayıcı niteliktedir.²⁹

Federal mahkemelerin görevine ilişkin düzenleme ABD Ceza Muhakemesi Kanunu ile yapılmıştır. Kongre tarafından kabul edilen kanunlarda tarif edilen suçlarla ilgili yetki federal mahkemelere aittir. Federal mahkemelerin yetkisi genellikle eyalet sınırları içerisinde çözümlenemeyecek hususları kapsamaktadır. Federal yargının ilk derece mahkemesi tüm eyaletlerde ihtiyaç görülen sayıda kurulmuş olan ABD Bölge Mahkemeleridir. Mahkemelerin yer itibarıyla yetkilerinin belirlenmesinde coğrafi yapılanma esas alınmıştır. ABD'de federal düzeyde ara kanun yolu mahkemeleri istinaf mahkemeleri olup, ülke çapında yargı çevresi de belli olan 13 istinaf mahkemesi bulunmaktadır. İstinaf mahkemelerinin kararlarına karşı itiraz mercii ABD Yüksek Mahkemesidir.³⁰

Bazı federal ülkelerin aksine ABD'de federal hükûmetin ve eyaletlerin her birinin ceza mevzuatı da dâhil olmak üzere ayrı ayrı temel

oluşturulabilmektedir. Yeni çıkan bir kısım cep telefonlarının kilitlerinin parmak izine duyarlı olarak açıldıkları dikkate alındığında siber suçlular açısından yeni yöntemler geliştirmelerine zemin hazırlayacak yeni imkanların ortaya çıktığı görülmektedir. (Richard Padilla, "Chaos Computer Club Demonstrates How to Reproduce Fingerprints Using Public Photos", <http://www.macrumors.com/2014.12/29/cc-reproduce-fingerprints-public-photos/>, (E.T.30.12.2014))

²⁸ "U.S. Legal System", <http://iipdigital.usembassy.gov/media/pdf/books/legalotn.pdf>, (E.T.01.12.2014)

²⁹ <http://www.uscourts.gov/FederalCourts.aspx>, (E.T.03/01.2015)

³⁰ <http://www.usa.gov/Agencies/Federal/Judicial.shtml>, (E.T.03/01.2015)

kanunları bulunmaktadır. Eyaletlerde ise genel olarak ilk derece mahkemeleri, istinaf mahkemeleri ve eyalet yüksek mahkemeleri şeklinde üçlü bir mahkeme yapılanması mevcuttur.³¹

ABD hukuk sisteminde ülkemizde olmayan farklı bir müessese mevcuttur. Türkçe'ye "mahkemenin dostu" (*Amicus Curiae*) şeklinde çevrilebilecek olan bu uygulamaya göre; hukukla ya da gerçekte ilgili bilgi vermek ya da tavsiyede bulunmak suretiyle mahkemeye yardımcı olan kişi ya da kuruluşların, davaya taraf olmadan yargılaması devam eden davalarda, menfaati olmasa da, müdahil gibi davranabilme imkânının üçüncü kişilere sağlandığı bir yoldur. ABD Yüksek Mahkemesi ise; federal, eyalet ve yerel hükümetlerin kendilerini ilgilendiren herhangi bir davada mahkemenin ya da tarafların rızası olmadan da görüşlerini bildirmelerine izin vermektedir.³²

5. United States v. Drew Dosyası

a. Giriş

2014 yılı Haziran ayında yayınlanan bir rapora göre; ABD'deki 12-18 yaş arası öğrencilerin %28'i fiile zorbalığa, %9'u ise siber zorbalığa maruz kalmışlardır. Siber zorbalığa maruz kalanların %4'üne diğer öğrenciler tarafından zararlı içerik gönderilmiş, %3'üne ise eş zamanlı mesaj gönderilmiştir. %2'sine zararlı e-posta gönderilmiş, %1'inin ise özel bilgileri internet ortamında paylaşılmıştır. Kız öğrencileri erkek öğrencilerden %4,3 oranında daha fazla siber zorbalığa maruz kalmıştır. Beyaz öğrenciler %11 oranıyla en fazla siber zorbalığa maruz kalan grup olup, bu öğrencileri %8 ile İspanyollar, %7 ile de siyahi öğrenciler takip etmiştir. Siber zorbalığa maruz kalma oranı kırsal bölgelerde göre daha fazladır.³³

ABD'de kız öğrencileri erkek öğrencilerine göre iki kat daha fazla siber zorbalığa maruz kalmıştır. Siber zorbalığa maruz kalanlar dokuz kat daha fazla intihara eğilim göstermektedir. Siber zorbalığa maruz

³¹ Yusuf Solmaz Balo, "Amerika Birleşik Devletleri'nde Mahkeme Teşkilatı", *AÜHFD*, Ankara 2012, C. 61, S.3, s.977

³² *Amicus Curiae*, http://en.wikipedia.org/wiki/Amicus_curiae, (E.T.03.01.2015)

³³ Thomas D Snyder, Rachel E Morgan, Amy Rathbun, Jana Kemp, Simone Robers, "Indicators of School Crime and Safety", <http://nces.ed.gov/pubs2014/2014042.pdf>, (E.T.17.11.2014)

kalan öğrencilerin sadece onda biri ailelerine ya da ilgili otoritelere, maruz kaldıkları zorbalığı rapor etmişlerdir.³⁴

Siber zorbalık konusunda yeni yasal düzenlemelere neden ihtiyaç olduğunun daha iyi analiz edebilmesi için, ABD kültüründeki “kazan ya da öl” şeklindeki yarışın da etkisiyle,³⁵ bilgisayarların ne denli kötüye kullanıldığı ve meydana gelen bir kısım kötü neticeleri hatırlamakta fayda vardır.³⁶

Zihinsel ve fiziksel olarak özürlü olan Ryan Halligan, (1989–2003), hakkındaki bir kısım gay olduğuna dair bilgilerin arkadaş grubu vasıtasıyla anlık mesajlaşma sistemi kullanılarak (AOL Instant Messenger) paylaşılması üzerine, 7 Ekim 2003 tarihinde kendi evinde intihar etmiştir. Meydana gelen bu olay sonrası mevzuat açığının giderilmesi, zorbalık eylemi ile mücadele edilmesi amacıyla okulların da işbirliği yapması gerektiğini düzenleyen Vermont’un İntihar Önleme Yasası (Vermont’s Suicide Prevention Law),³⁷ 2006 yılı Nisan ayında kabul edilmiştir.³⁸

18 yaşında olan Jessica Logan, (1990–2008), kendi rızasıyla çıplak resimlerini erkek arkadaşına göndermiş, erkek arkadaşından ayrıldıktan sonra da bu resimler okuldaki bütün öğrencilere gönderilmiş ve erkek arkadaşının Facebook ve MySpace hesaplar üzerinden ve paylaşılmıştır. Bu psikolojik baskıdan kurtulamayan Jessica Logan intihar etmiştir.³⁹ Bu olay sonrası, Ohio Eyaletinde 2012 yılı Şubat ayında 116 numaralı Jessica Logan Yasası’nı (Jessica Logan Act) kabul edilmiştir.⁴⁰ Bu kanunla siber zorbalıkla mücadele konusunda detaylı düzenlemeler yapılmıştır.

³⁴ “Discover Internet Abuse Laws”, <http://prodsee.wordpress.com/2014/09/25/discover-internet-abuse-laws/>, (E.T.19.11.2014)

³⁵ Richard Donegan, “Bullying and Cyberbullying: History, Statistics, Law, Prevention and Analysis”, *The Elon Journal of Undergraduate Research in Communications*, Elon 2012, Vol. 3, No. 1, p.39

³⁶ Ryan Broderick, “9 Teenage Suicides In The Last Year Were Linked To Cyberbullying On Social Network Ask.fm”, <http://www.buzzfeed.com/ryanhatsth-is/a-ninth-teenager-since-last-september-has-committed-suicide#.oPYPz5M72>, (E.T.28.12.2014)

³⁷ <http://www.leg.state.vt.us/docs/legdoc.cfm?URL=/docs/2004/acts/ACT117.HTM>, (E.T.22.11.2014)

³⁸ “Six Unforgettable CyberBullying Cases”, <http://nobullying.com/six-unforgettable-cyber-bullying-cases/>, (E.T.17/05.2014)

³⁹ “Six Unforgettable CyberBullying Cases”, <http://nobullying.com/six-unforgettable-cyber-bullying-cases/>, (17/05.2014)

⁴⁰ <http://nobullying.com/jessica-logan/>, (E.T.22.12.2014)

Tyler Clementi, (1991–2010) isimli üniversite öğrencisinin, bir erkek arkadaşıyla cinsel içerikli görüntüsü kaydedilerek Twiter hesabı üzerinden paylaşılmış, kendisi ile alay edilen öğrenci 22 Eylül 2010 tarihinde George Washington köprüsünden atlayarak intihar etmiştir. Bu olay sonrası da 2011 yılı Mayıs ayında Siber zorbalıkla mücadele için Tyler Clementi Yükseköğretim Anti-Taciz Yasası (Tyler Clementi Higher Education Anti-Harassment Act) hazırlanmış, ifade özgürlüğünü engelleme endişesi taşıdığından yasalaşmamıştır.⁴¹

British Columbia’da yaşayan Amanda Todd, (1996–2012), isimli genç kıza video sohbet odalarında tanıştığı kişiler tarafından çekilen çıplak görüntüleri kullanılarak şantaj yapılmış, daha sonra da bu resim ve görüntülerin internette ve sosyal medyada paylaşılması üzerine mağdur intihar etmiştir. Bu intihar olayından sonra yasa koyucular siber zorbalıkla mücadele konusunda stratejiler geliştirerek “The Amanda Todd Legacy”⁴² ismiyle resmi bir blog oluşturmuşlar ve oluşturdukları bir blog üzerinden ailelere yardım ve destek vermeye başlamışlardır.⁴³

Günümüzde güncel ve ABD kamuoyunda çokca tartışılan bir başka konu ise Elonis v. United States dosyasındaki dava konusudur. Sanık Anthony Elonis, Facebook sosyal paylaşım sistemi hesabı üzerinden iş ortağı ve eski eşi mağdura karşı; “şu andaki bildiklerimi, daha önce bilseydim, seni yastıkla boğar, tecavüze uğrayıp öldürülmüş süsü vererek çöpe atardım” şeklinde paylaşımında bulunmuştur.⁴⁴ 18 Numaralı Başlıklı ABD Kanunu, Bölüm 875(c), (18 U.S.C. § 875(c)) maddesi gereğince sanık hakkında eski eşi mağdureye karşı şiddet uygulayacağını belirttiğinden bahisle tehdit suçundan dolayı dava açılmıştır.⁴⁵

⁴¹ <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BILLS-113hr482ih/pdf/BILLS-113hr482ih.pdf>, (E.T.27.11.2014); F. Nebil Sarp, “Siber Zorbalığın Önlenmesinde, Ebeveynler ve Okullara Kadar 3. Şahıslara da Görev Düşüyor-2”, <http://www.turk.internet.com/portal/yaziyaz.php?yaziid=35510>, (17.11.2014)

⁴² <http://amandatoddlegacy.org/>, (E.T.03/01.2015)

⁴³ “Six Unforgettable CyberBullying Cases”, <http://nobullying.com/six-unforgettable-cyber-bullying-cases/>, (E.T.17/05.2014)

⁴⁴ Sarah Jeong, “The Supreme Court is About to Tackle Online Threats for The First Time, A Case About Violent Facebook Posts Could Change How Internet Speech is Prosecuted”, <http://www.theverge.com/2014.11/26/7292755/supreme-court-tackle-online-threats-elonis>, (E.T.27.11.2014)

⁴⁵ http://www.oyez.org/cases/2010-2019/2014/2014_13_983, (E.T.31.12.2014)

Bölge mahkemesi, sanığın eyleminin gerçek ve açık bir şekilde niyetini belirterek mağduru tehdit olduğunu kabul etmiş ve eylemin ABD Anayasa'nda düzenlenen ifade hürriyeti içinde değerlendirilemeyeceğini belirtmiştir. Kanun yolları kullanılarak dosya ABD yüksek mahkemesine intikal ettirilmiştir. ABD Yüksek Mahkemesi 1 Aralık 2014 tarihinde bu dosyayı incelemiş fakat henüz karar vermemiştir.⁴⁶ *Elonis v. United States* dosyası Sosyal Medya üzerinde online işlenen bir tehdit suçundan dolayı ABD Yüksek Mahkeme önünde tartışılacak olan ilk dava dosyası olma özelliğini taşımaktadır.⁴⁷ Dosya her ne kadar doğrudan siber zorbalık eylemi ile ilgili olmasa da sosyal medya üzerinden yapılan bir tehdit eyleminin özellikle ifade özgürlüğünün çok ön plana çıktığı ABD'de Yüksek Mahkeme tarafından verilecek karar açısından çok önemlidir.

Siber zorbalık eylemi ile ilgili ABD çapında en fazla gündemde kalan ve tartışma konusu olan olay ise mağdur Megan Meier'in intiharı olayıdır.⁴⁸ Bu olay ile siber zorbalık eyleminin çocuklar ve gençler açısından ne derecede büyük ve yıkıcı etkiye sahip olduğu daha çok tartışılır hale gelmiştir. Ülke çapındaki sivil toplum örgütleri, akademik çevreler ve siyasetçiler arasında bu konu uzun süre gündemde kalmış, bu konu üzerine akademik araştırmalar ve anketler yapıldığı gibi bir çok makale de yazılmıştır. Olay sonrası birçok sosyal sorumluluk projesi geliştirilmiş, gençleri siber zorbalıktan korumak için online çağrı merkezleri hizmet vermeye başlamış, internet üzerinden siber zorbalık konusunda bilgi paylaşımı yapan birçok site kurulmuştur. Ayrıca federal düzeyde siber zorbalık suçu ile ilgili yasal boşluğu doldurmak üzere Megan Meier Siber Zorbalığı Önleme Yasası (Megan Meier Cyberbullying Prevention Act) ismiyle bir yasa teklifi hazırlanmıştır.⁴⁹

⁴⁶ <http://www.scotusblog.com/case-files/cases/elonis-v-united-states/>, (E.T.31.12.2014)

⁴⁷ Sarah Jeong

⁴⁸ Megan's Story, <http://www.meganmeierfoundation.org/megans-story.html>, (E.T.22.12.2014)

⁴⁹ Kaliforniya Eyaleti Kongre Azası Democrat Parti Üyesi Linda Sanchez, Megan Meier Siber Zorbalığı Önleme Yasası'nın (Megan Meier Cyberbullying Prevention Act) çıkması için 2 Nisan 2009'da yasa teklifi vermiştir. Bu yasa ABD Temsilciler Meclisi'ne ya da Senatoya gelemediğinden yasalasmamıştır. Bu yasa teklifi ile Federal Ceza Yasası'nda yapılacak bir düzenleme önerilmiş, düzenleme de ise; "her kim kasten eyaletler arası ya da dış ticarete ki haberleşmelerde elektronik araçlar kullanarak, zorlama, gözdağı, taciz ya da bir kişiye önemli duygusal sıkıntıya

Dava dosyasındaki bu gelişmeler yaşanırken bir taraftan da internet forum sitelerinde, sosyal ağlarda, akıllı cep telefonları ve benzeri cihazlardan yapılan haberleşme faaliyetlerinin siber zorbalığı önlemek amacıyla kısıtlanması durumunun, ABD Anayasası'nın Birinci Düzenlemesi kapsamında yer alan "ifade hürriyetini" engelleyip engellemeyeceği hususunda çokca tartışmalar yaşanmıştır. Bu dosya kendi içerisinde birçok ilkleri barındıran ve ABD'de de siber zorbalık konusunda dönüm noktası olma özelliği taşıyan bir dosyadır. Bu gelişmelerin Türk Hukuk Sistemiyle karşılaştırılmasının faydalı olacağı düşünüldüğünden söz konusu dosya hakkında daha fazla detaylı bilgi paylaşılmıştır.

b. United States v. Drew Dosyası'nın Değerlendirilmesi

Bilimsel gelişmeler bir taraftan insanları daha ileri derecedeki uygarlıklara taşıırken diğer taraftan da insanlığın felaketini hazırlayan tuzakları içerisinde barındırmaktadır. Bilişim teknolojileri konusunda dünya üzerinde liderliğini sürdüren ABD, diğer taraftan da meydana getirdiği bu teknolojilere kurbanlarını feda etmektedir. 13 yaşındaki Megan Meier'in intiharı ile Amerikan ulusu korkunç bir zorbalık olayına şahit olmuştur. Columbine Lisesi (Columbine High School) öğrencisi ve sosyal paylaşım sistemi kullanıcısı Megan Meier, sosyal paylaşım sistemi (MySpace) üzerinden maruz kaldığı siber zorbalık sonrası kendi yaşamına son vermiştir.⁵⁰

13 yaşındaki Megan Meier, arkadaşlık ilişkisi ve yakınlık kurmak amacıyla bir sosyal paylaşım sistemi üzerinden haberleştiği sırada adı Josh Evans olan, 16 yaşında olduğunu düşündüğü gerçekte var olmayan ve sahte olarak oluşturulan bir profille yazışan, hayali kişiyle yazışmaya başlamıştır. Bu hayali kişiyi oluşturan ise Megan Meier ile aynı sokakta yaşayan ve Megan Meier ile aynı okula giden başka bir kız öğrencinin (Sarah) annesi Lori Drew'dir. Amacı ise Megan Meier'in güvenini kazanmak, kızı hakkında Megan Meier'in düşüncelerini öğrenmektir. Belli bir süre sahte isimle yazışarak Megan Meier'in gü-

neden olacak şekilde bu düşmanca davranışını şiddetle ve tekrarlayarak devam ettirirse cezalandırılacağını öngörülmüştür. (<http://thomas.loc.gov/cgi-bin/query/z?c111:H.R.1966>, (E.T.27.12.2014))

⁵⁰ "The Megan Meier Story", <http://nobullying.com/the-megan-meier-story/>, (E.T.27.12.2014)

venini kazandıktan sonra “bundan sonra seninle bir daha görüşüp görüşemeyeceğimi bilmiyorum, çünkü duyduğuma göre sen arkadaşlarımla iyi ilişkiler içerisinde değilsin”, “Megan Meier kaltak”, “Megan Meier şişman” şeklinde kırıcı, incitici mesajlar göndermeye başlamıştır. Bu mesajlarını daha sonra “sen kötü bir kişinin herkes senden nefret ediyor, dünya senin yokluğunda daha iyi olacak” şeklindeki nefret söylemi içeren mesajlarla devam etmesi sonucunda Megan Meier’in hayatı altüst olmuş ve kendi yatak odasındaki dolapta 16 Ekim 2006’da kendini asmak suretiyle intihar etmiştir.

Megan’ın ailesi bu acıyı derinden hissetmiş ve daha önceden bildikleri ama durduramadıkları Josh Evans isimli kişi ile var olan arkadaşlık ilişkisinin araştırılması için polisten yardım istemişlerdir. Bu araştırmalar sonrasında sahte hesabı oluşturan kişinin bayan Drew olduğu anlaşılmış ve olaylara bakan Missouri Eyaleti savcılığı, zanlı bayan Drew’in davranışının kaba ve ham bir davranış olduğunu saptamakla birlikte bu davranışların illegal olmadığını ifade ederek kovuşturmayla yer olmadığına karar vermişlerdir. Kamuoyundan yoğun gelen baskılar üzerine⁵¹ bu hadise federal düzeyde bir olay olarak kabul edilip ABD gündeminde tartışılmış ve Federal Ceza Yasalarına göre soruşturma işlemleri yeniden başlatılmıştır.⁵²

2008 yılı Şubat ayında Kaliforniya Merkez Bölge Mahkemesine sunulan iddianameye göre savcılık iki ayrı eylemden dolayı zanlının cezalandırılmasını talep etmiştir. Zanlının birinci eylemi suç işlemek için komplo kurmak, ikincisi ise bilgisayarlarla bağlantılı dolandırıcılık suçunu birden fazla işlemek olarak ifade edilmiştir.

İddianamede zanlının, 20 Ekim 2006 tarihinde doğru olmayan (fake) bilgileri de kullanmak suretiyle gerçek olmayan (sanal) bir erkek çocuğu adına (Josh Evans), MySpace Sosyal Ağında sahte bir hesap açtığı, bu eylemin mağduru aldatmak amacıyla komplo kurmak su-

⁵¹ Andrew M Grossman, “The MySpace Suicide: A Case Study in Overcriminalization”, <http://www.heritage.org/research/reports/2008/09/the-myspace-suicide-a-case-study-in-overcriminalization>, (E.T.17.12.2014)

⁵² “Be the Change...Stop Bullying&Cyberbullying”, <http://www.meganmeierfoundation.org/laws.html>, (E.T.22.12.2014); Atticus N Wegman, “Cyberbullying and California’s Response”, <http://lawblog.usfca.edu/lawreview/wp-content/uploads/2014/09/Cyberbullying-and-Californias-Response.pdf>, (E.T.22.12.2014)

çunu oluşturacağı ve ABD Ceza Yasaları Sisteminde 18 Numaralı Başlık altında (Ceza ve Ceza Usul Hükümlerini düzenleyen sistematik) içinde düzenlemesi bulunan Komplö Suçu İşlemek ya da Dolandırmak Eylemlerini düzenleyen 371. Bölümde unsurları belirtilen suç oluşturacağı⁵³ hususu birinci eylem olarak sayılmıştır.

Yine iddianamede; zanlının oluşturduğu sahte hesap üzerinden 20 Ekim 2006 tarihinde başka bir erkek çocuğuna ait resimleri ilgili nin bilgisi olmadan ve rızasını almaksızın oluşturulan sahte hesapta kullandığı ve haberleştiği, 22 Ekim 2006 tarihinde sahte hesap üzerinden mağdura “sexy” şeklinde mesaj gönderdikleri, 24 Ekim 2006 tarihinde mağduru, Josh Evans’ın yılanına (snake) dokunmaya davet ettiği, 26 Kasım 2006 tarihinde; Josh Evans’ın profilini mağdurla flört ettiği şeklinde değiştirdiği, 7 Kasım 2006 tarihinde; mağdura hayali hesap sahibi Josh Evans’ın başka bir yere taşınacağına ve mağdurla haberleşebilmesi için cep telefonu numarası gönderdiği, 16 Kasım 2006 tarihli haberleşmede ise; “Megan Meier’sız bir dünyanın daha iyi bir yer olacağı” şeklinde mesaj gönderdiği belirtilmiştir.⁵⁴

⁵³ Kanundaki düzenlemeye göre; iki veya daha fazla kişi ABD ya da ABD’de bulunan herhangi bir ajansa karşı herhangi bir amaç çerçevesinde suç işlemek amacıyla komplö kurarsa, bu suç işleyenlere beş yıla kadar hapis cezası, sadece para cezası ya da her ikisinin birden verilebileceği, suç kabahat türü bir suç olarak vasıflandırılırsa bu durumda da verilecek maksimum cezanın kabahatler için takdir edilen cezanın üst sınırını geçemeyeceği hususunu düzenlemiştir.

⁵⁴ Myspace sosyal sitesininin üyelik sözleşmesine göre; mevcut üyelere ait içerikleri görüntüleyebilmek için sisteme üye olmak gerektiği, siteye üye olanların anlık mesaj ya da özel mesajlar gönderebilecekleri, mesaj gönderme işleminin bireysel ya da gruplar halinde yapılabileceği belirtilmiştir. Bu siteyi kullanmak isteyenlerin üyelikleri sırasında gerçek adlarını ve doğum tarihlerini kullanmak suretiyle başvuru yapmaları gerektiği, kullanıcı sözleşmesini de kabul ettikten sonra sisteme giriş yapabilecekleri şart koşulmaktadır. Kullanıcı sözleşmesinde özetle; kullanıcıların gerçek ve doğru bilgi kullanmalarını, bu servisi kullandıkları sırada elde ettikleri bilgileri, taciz, iftira, şantaj, tehdit ve başkalarına zarar verme amacıyla kullanamayacakları, rızası olmayan kişilerin resimlerinin başkalarına gönderilmesi gerektiği, kullanıcıların bu şartları kabul etmeleri ve uymaları, aksi takdirde hukuki anlamda sorumlu olacakları, aksi durumlarda Myspace hesaplarının şirket tarafından iptal edileceği belirtilmektedir. (“MySpace.com Terms of Use Agreement”, <https://web.archive.org/web/20061117093857/http://www1.myspace.com/index.cfm?fuseaction=misc.terms> June 15, 2006, (28.11.2014); <http://www.dmlp.org/threats/united-states-v-drew>, (E.T.22.11.2014)); “The Megan Meier Story”, <http://nobullying.com/the-megan-meier-story/>, (E.T.05.12.2014); Nicholas R Johnson, “I Agree To Criminal Liability: Lori Drew’S Prosecution Under §1030(A)(2)(C) Of The Computer Fraud And Abuse Act, And Why Every Internet User Should Care”, *Journal Of Law, Technology & Policy*, Pennsylvania 2013, Vol.

Federal Savcılık, sanık Lori Drew'in kendi evinin bulunduğu Missouri, O'Fallon'ndaki bilgisayarı kullanmak suretiyle kasıtlı olarak 20, 26 Ekim ve 16 Kasım 2006 tarihlerinde olmak üzere üç ayrı zaman diliminde eyaletler arası erişimle MySpace firmasına ait sunucuların bulunduğu Los Angeles'ta (Kaliforniya Eyaletinde) kurulu bulunan şirket sistemine yetkili olmadığı halde ve izinsiz bir şekilde eriştiğini, bu eylemi ile eyaletler arası haberleşme yapmak suretiyle MySpace sosyal ağının kullanıcı sözleşmesini ihlal ettiğini ve yine bu ağ üzerinde tutulan mağdura ait bir kısım bilgileri de ele geçirmek suretiyle ve kasıtlı eylemleri ile mağdurun psikolojisini bozduğunu belirtmiştir. Zanlının bu eylemlerinin, ABD Ceza Yasaları Sisteminde 18 Numaralı Başlık altında (Ceza ve Ceza Usul Hükümlerini düzenleyen sistematik içinde) düzenlemesi bulunan Bilgisayar Dolandırıcılığı ve Kötüye Kullanımı Yasası'nda (BDKKY), (Computer Fraud & Abuse Act) düzenlemesi bulunan 1030. Bölüm (a)(2)(C) alt paragrafında⁵⁵ ve (c)(2(ii)(B) alt paragrafında unsurları düzenlenen suç oluşturacağı, zanlının bu eylemleri ile 3 defa aynı kanun hükmünü ihlal ettiği hususu iddianamede ikinci eylem olarak sayılmıştır.⁵⁶ Söz konusu şirketin merkezi Los Angeles'ta olduğu için dava şehrin bağlı olduğu Kaliforniya Eyaletinde açılmıştır.

Mahkeme jürisi yargılama sonrasında, sahte olarak oluşturulan "Josh Evans" hesabı ile MySpace kullanıcı sözleşmesinin ihlal edildiğini fakat bu eylemle birlikte BDKKY'nın (a)(2)(C) alt bölümlerinde unsurları belirtilen ağır suçun oluşmadığını, sanığın eyleminin daha hafif nitelikteki kabahat suçunu oluşturacağı kanaatine varmışlardır.⁵⁷

Bölge Mahkemesi ise; kullanıcı sözleşmesinin ihlalinin cezai bir soruşturmaya konu olmayacağı, sözleşmeden kaynaklanan sorunun hukuk davasına konu olabileceği, yapılan eylemle yasadaki tanımlar karşılaştırıldığında bu eylemin bir suç oluşturabilmesi için yeterli açıklığın olmadığı kanaatine varmıştır.⁵⁸

2009, No.2, p.564

⁵⁵ Herhangi bir kişinin kasıtlı ve izin almadan korunan ve yetkili olmadığı bir bilgisayar sistemine erişerek bilgi almasıdır.

⁵⁶ Nicholas R Johnson

⁵⁷ Natch Greyes, "A New Proposal for the Department of Justice's Interpretation of the Computer Fraud & Abuse Act", *Virginia Journal Of Law & Technology*, Virginia 2013, Vol. 17, No:04, p.302-330

⁵⁸ Natch Greyes

Dosyanın incelenmesinde başkanlık eden hakim George H. Wu'da bu itirazları haklı bularak suçun statüsüne dair adil bir uyarının olması gerektiğini, bu durumun bir zorunluluk olduğunu, yasadaki bu belirsizliğin de suç işleme ihtimali olan kişilerin öngörüsünü etkileyebileceğini ve bu durumun da sonuca etkili olacağını kabul etmiştir.⁵⁹ Hakim Wu ayrıca Bilgisayar Dolandırıcılığı ve Kötüye Kullanımı Yasası'nda (BDKKY) belirtilen suçun oluşabilmesi için kişinin kasıtlı hareket etmesi gerektiğini, BDKKY'da internet ya da benzer içeriklerle ilgili hususlar açısından açık ve belirgin bir düzenleme olmadığını, zanlının eyleminin Myspace ile olan sözleşmesinin ihlali olabileceğini, bunun da hukuki anlamda tazminata konu bir husus olabileceğini ifade etmiştir.⁶⁰

Bu itiraz karşısında hükümet ise savunmasında; Drew'in bilinçli olarak Myspace'in kullanıcı sözleşmesini ihlal ettiğini, bu siteyi kullanmak suretiyle mağduru taciz ettiğini, bu durumun da yeterli olduğunu iddia etmiştir. Hakim Wu ise; bu şekildeki bir yorumun emniyet birimlerine çok geniş yetkiler tanımak olacağını,⁶¹ aynı zamanda internet kullanıcılarının da hareket alanlarının daraltacağını beyan etmiştir.⁶²

Hükümet bu yaklaşım tarzıyla siber zorbalığı frenlemek için etkili bir mekanizma kurmaya çalışmıştır. Her ne kadar savcılık ofisi bu dosyayı sözde siber zorbalık dosyası olarak sınıflandırsa da BDKKY'nin yasalaşma tarihçesinde Kongre hiçbir zaman bu durumu genişletici bir yorumla bu şekilde yorumlamamıştır. Yapılan bu yorumlar sonrasında izinsiz bir şekilde bilgisayar sistemine girilmek suretiyle suçun işlenmesi ya da haksız fiil eylemi bu dosya açısından işlenmiş bir eylem sayılmamıştır.⁶³

⁵⁹ Natch Greyes

⁶⁰ Juliet Dee, "Cyberharassment and Cyberbullying There Ought To Be a Law", *Regulating Social Media Legal And Ethical Considerations*, Peter Lang Publishing, New York 2013, Vol.2, p.77

⁶¹ Woodrow Hartzog, "Privacy And Terms of Use, Social Media and the Law", Routledge, First Edit, New York 2013, p.64

⁶² Ryan Patrick Murray, "Myspace-ing is Not a Crime: Why Breaching Terms of Service Agreements Should Not Implicate the Computer Fraud and Abuse Act", <http://digitalcommons.lmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1555&context=elr>, (E.T.22.12.2014)

⁶³ <http://online.wsj.com/public/resources/documents/delegatinggov.pdf>, (E.T.22.12.2014)

Drew'in Avukatı H. Dean Steward'da savunmasında; Drew'in eyleminin MySpace'in kullanıcı sözleşmesini ihlal etmediği, yasada bu konuda etkili bir düzenlemenin bulunmadığı ve Anayasal bir belirsizlik olduğu tezini ileri sürmüş ve müvekkilinin halkla ilişkiler şirketinde çalıştığını, olay sonrasında müvekkilinin şeytanlaştırıldığını, müvekkili hakkında halkın algısının bozulduğunu, çocukların internet kullanımından tamamen uzaklaştırılmasının mümkün olmadığını, sosyal ağların büyüleyici bir etkisi olduğunu, internetin yasaklanmasının geriye tepeceğini belirtmiştir.⁶⁴

c. United States v. Drew Dosyası'nda İtiraz (Mahkeme Dostu-Amici Curiae)

ABD'de kendi alanında önemli hizmetlere imza atan Elektronik Serhat Vakfı (Electronic Frontier Foundation (EFF)), bu davada da çok geniş gerekçeler içeren bir başvuruyu⁶⁵ mahkemeye hitaben yapmıştır. Önemine istinaden bu sivil toplum örgütünün başvurusu detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Bu sivil toplum örgütü Kaliforniya Bölge Mahkemesine katılımcı (mahkeme dostu-Amici Curiae) sıfatıyla yapmış olduğu 4 Eylül 2008 tarihli başvuru ile; İngiltere'de uygulanan Çocuk İstismarı ve Online Koruma Merkezinin internet erişiminde özellikle çocukların müstear ad kullanmalarını tavsiye ettiğini, 22 senedir uygulanmakta olan BDKKY'nin hiçbir zaman iddianamedeki gibi yorumlanmadığını belirttik,

1. BDKKY'nin sosyal medya kullanıcı sözleşmelerini ihlal etmeyi kapsamayacağı, bu düzenlemenin; bilgisayar sistemlerine izinsiz erişim, hırsızlık ya da bilgisayar korsanı saldırıları ya da sisteme girme izni olan kişilerin değiştirmeye yetkili olmadıkları verileri değiştirme durumlarını kapsayacağı,

⁶⁴ <http://www.volokh.com/files/Oct6filing.pdf>, (E.T.22.11.2014); http://www.wired.com/images_blogs/threatlevel/files/motion_for_acquittal.pdf, (E.T.22.11.2014)

⁶⁵ Başta insan hakları olmak üzere ifade hürriyeti ve özel hayatın gizliliğini desteklemek üzere kurulan, 13000 den fazla aktif üyesi olan, Dünyanın en zengin içerikli dijital insan haklarıyla ilgili bilgi kaynağına sahip bir sivil toplum örgütüdür. (<https://www.eff.org/about>, (E.T.22.11.2014))

2. Kanundaki yetki aşımı ile erişimin; sisteme izinle giren birisinin sistemdeki bilgileri elde etmesi ya da değiştirmesi şeklinde anlaşılması gerektiği, zaten sisteme kendi rızasıyla giren ve şirket tarafından erişim izni verilen kişinin kendisi tarafından girdiği verileri değiştirme hakkının bulunduğu,
3. Sosyal ağlarda kullanıcıların ücretsiz bir şekilde hesap oluşturmada serbest oldukları, herhangi bir güvenlik araştırmasına ihtiyaç olmadan kullanıcı adı ve şifresi alabildikleri, zanlının da bu işlemleri yaptığı, bilgisayar kullanma konusunda ayrıca özel bir yetenek ve kabiliyetinin olmadığı, herhangi bir güvenlik ihlali yapmadığı, sitede kullandığı beyanların nefret söylemi niteliği taşımadığı müddetçe eylemlerinden dolayı cezalandırılmayacağı,
4. Zanlının kullanıcı sözleşmesini ihlal etmesi durumunun cezai bir sorumluluğa tabi tutulmasının, federal ceza yasalarının tehlikeli bir şekilde genişleterek yorumlanması anlamına geleceği, bu durumda da ABD'deki milyonlarca internet kullanıcısının cezalandırılması anlamına geleceği, (örneğin; www.match.com Sitesine sözleşmesine göre sadece bekâr olan ya da eşlerinden boşanmış olan kişilerin sisteme üye olabilecekleri şarta bağlanmış olup, bu şartlara uymadan üyelik sözleşmesi yapanların da Kanun'un bu maddesine göre cezalandırılması gerektiği),
5. Zanlının cezalandırılması, ABD Anayasa'sının Birinci Düzenlemesinde teminat altına alınan "bireylerin online ortamda anonim bir şekilde konuşma" hakkını ihlal edeceği, serbest ifade özgürlüğünün interneti de kapsadığı,
6. İnterneti kullanan kişilerin çoğunun internet reklamlarına maruz kalmamak ve bilgilerini reklam şirketleri ile paylaşılmamak için müstear isim kullanmayı tercih ettikleri,
7. İnternet kullanıcıları etnik kökenlerinden, renklerinden, cinsiyetlerinden, dahil oldukları sınıfın karakteristik özelliklerden dolayı her hangi bir ayrımcılığa tabi tutulmadan internet forumlarında ya da değişik platformlarda zaman zaman provokatif dahi olsa görüşlerini özgür bir şekilde, herhangi bir saldırıya maruz kalmadan, paylaşmak isteyebilecekleri, bu durumda da anonim kalmayı tercih ettikleri,

8. İnternet ortamındaki sosyal ağ üyeliklerinin birçoğunda sözleşmelerin kullanıcılar tarafından okunmadığı, aynı zamanda anlaşılmasının da çok güç olduğu ve bu sözleşmelerin çok sık bir şekilde firmalar tarafından değiştirildiği, mağdurun ölümünün korkunç bir trajedi olmasına rağmen BDKKY'nin genişletilerek yorumlanmasının tehlikeli sonuçlar doğuracağı, milyonlarca internet kullanıcısının benzeri ithamlarla yargılanması gerektiği,

ifade edilerek mahkemeden iddianameyi reddetmesi talep edilmiştir.⁶⁶ Bu katılma dilekçesi 14 ayrı hukuk fakültesine mensup hukuk profesörü tarafından imzalanarak mahkemeye ibraz edilmiştir.

6. Amerika Birleşik Devletlerindeki Yasal Düzenlemeler

ABD Ulusal Suç Önleme Konseyi'nin 824 öğrenci üzerinde yaptığı ve Ağustos 2014 de yayınlanmış olduğu bir ankete göre; son bir yılda gençlerin %43'ü siber zorbalığa maruz kalmış, sadece sekizde birisi bu durumu ihbar etmiştir. Ankete katılanların %87'si teknoloji kullanma konusunda ailelerinin kendilerine koymuş oldukları bir kural olmadığını beyan etmiş, %30'u ise kendilerine karşı siber zorbalıkta bulunanlardan öç almak istediklerini belirtmişlerdir.⁶⁷ ABD'de 50 eyaletin olması, her bir eyaletin de ayrı ayrı yasal düzenlemeleri bulunmasından dolayı burada özellikle federal yasalardan bahsedilmiştir.

a. Federal Yasalardaki Düzenlemeler

i. Çocukların İnternette Korunması Yasası (Children's Internet Protection Act)

2000 yılında yasalanan Çocukların İnternette Korunması Yasası ile hükümet; okullarda ve kütüphanelerde kullanılan internet erişim hizmetlerinde, çocukların, müstehcen görüntüler, çocuk pornografisi ve zararlı içeriklere erişmelerinin filtrelenmesi ile kontrol edilmesini

⁶⁶ Jennifer Stisa Granick, Marcia Hofmann, "Brief Of Amici Curiae Electronic Frontier Foundation, Association Of Criminal Defense Lawyers Of New Jersey, Et Al. in Support Of Defendants' Motion To Dismiss The Indictment", https://www.eff.org/files/filenode/us_v_lowson/lowsonamicusbrieffinal.pdf, (E.T.22.11.2014);

⁶⁷ "Stop Cyberbullying Before It Starts: Cyberbullying, Research Report", <http://www.ncpc.org/resources/files/pdf/bullying/cyberbullying.pdf>, (E.T.17.11.2014)

ve çocukların internetin zararlı içeriklerinden korunmasını hedeflemiştir. Yine bu düzenlemede okullara, güvenli internet kullanımı konusunda sertifika almak suretiyle gerekli altyapılarını hazırlama, küçüklere uygun materyallere erişmelerini sağlama, küçüklerin e-posta ve sohbet odalarını kullanmaları ya da diğer forumlara erişimleri sırasında güvenli altyapının hazırlanması görevi verildiği, ayrıca küçüklerin ya da erişkinlerin İnternet erişimlerine ait trafik bilgilerinin tutulması zorunluluğunu getirdiği görülmektedir.⁶⁸

ii. Çocukların Online Mahremiyetlerinin Korunması Yasası (Children's Online Privacy Protection Act of 1998)

Çocukların Online Mahremiyetlerinin Korunması Yasası 1998 yılında çıkartılmış olup, bu yasa ile; çocukların internet erişiminde bilgilerinin toplanması ile ilgili bir kısım kurallar getirilmiş, federal ticari kuruluşlara da bir kısım zorunlu tedbirler almaları için mükellefiyetler yüklenmiştir. Sadece ihtiyaç olan nitelikteki bilgilerin toplanmasına müsaade edileceği, toplanan bilgilerin amaca uygun olarak kullanılması, bu bilgilerin dağıtılmasının önlenmesi gibi hususlarda çocukların şahsi bilgilerinin yayımlanmasını ve yayılmasını önleyecek tedbirler almayı gerektiren hususları içeren bir yasadır.⁶⁹

iii. Kadına Yönelik Şiddet Yasası (Violence Against Women Act)

1994 yılında aile içi cinsel şiddetten korunmak amacıyla hazırlanan yasa; yetişkinleri, gençleri toplumsal sorumluluk kapsamında aile içi şiddetin önlenmesiyle birlikte, cinsel birliktelik amacıyla geliştirilen arkadaşlık içerisindeki şiddetin de önlenmesi, evlilik birliği içerisinde nefret söylemlerinin önlenmesi, cinsel şiddetin önlenmesi amacıyla eğitimler de verilerek toplumun desteklenmesine yönelik olarak çıkartılmıştır. Bu yasa da belirtilen sorunların çözümü için kongrenin de desteklediği birçok program düzenlenmiş, bu amaçla da Adalet Ba-

⁶⁸ <http://www.fcc.gov/guides/childrens-internet-protection-act>, (E.T.22.11.2014); "Study of Technology Protection Measures in Section 1703", <http://www.ntia.doc.gov/files/ntia/publications/cipareport08142003.pdf>, (E.T.22.11.2014)

⁶⁹ "Children's Online Privacy Protection Act", <http://www.federalreserve.gov/boarddocs/supmanual/cch/coppa.pdf>, (E.T.28.11.2014); "Revised Children's Online Privacy Protection Rule Goes Into Effect Today", <http://www.ftc.gov/news-events/press-releases/2013/07/revised-childrens-online-privacy-protection-rule-goes-effect>, (E.T.22.11.2014)

kanlığı kapsamında Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi (Office on Violence Against Women) ofisi kurulmuştur.⁷⁰

Kadına Yönelik Şiddet Yasası, aile içi şiddetin, aile dışı şiddetin, cinsel saldırıların, gizlice takiplerin önlenmesi için yapılan en etkili yasal düzenlemedir. Seneto 2013 yılında bu yasaı revize etmiştir. Yine bu yasa kapsamında; toplumun şiddetten korunması, şiddete uğrayanlara maddi destek sağlanması, şiddete uğrayan özürülere destek sağlanması, şiddete uğrayanlara hukuki yardım yapılması, şiddete uğrayan kadınlarla ilgili araştırmalar yapılması, şiddete uğrayanların barınma ihtiyaçlarının giderilmesi gibi projeler yürütüldüğü gibi, şiddete uğrayan erkekler ve gençlerin korunmasıyla ilgili de bir kısım projeler yürütülmüştür.⁷¹

iv. Bilgisayar Dolandırıcılığı ve Kötüye Kullanımı Yasası (Computer Fraud & Abuse Act)

İzinsiz veya yetkisiz erişimle bilgisayar ya da bilgisayar sistemlerine girme, bu sistemlerden veri alma veya verileri değiştirme ve bu sistemlerin kötüye kullanma eylemleri düzenlenmiştir.⁷² Ana başlıkları ise; bilgisayar sistemlerine izinsiz/yetkisiz erişim, bilgisayar sistemlerine karşı dolandırıcılık, korunan bilgisayar sistemlerine zarar verme, kasıtlı bir şekilde internet şifrelerinin takibi, bilgisayar sistemlerine zarar verileceğine dair tehdit ve benzerleridir. Bilgisayar sistemleri, siber taciz ve siber takip ve benzeri konularla ilgili diğer yasal düzenlemeler ise; 18 U.S.C. 2425, 18 U.S.C. 875(c), 47 U.S.C. 223 ve 18 U.S.C. 2261A isimli yasalarda düzenlenmiştir.⁷³

⁷⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Office_on_Violence_Against_Women, (E.T.03/01.2015)

⁷¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Violence_Against_Women_Act, (E.T.22.11.2014); "The Violence Against Women Act", http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/vawa_factsheet.pdf, <https://www.federalregister.gov/articles/2014/10/20/2014-24284/violence-against-women-act>, (E.T.22.11.2014)

⁷² https://www.wiredsafety.org/toolkitmedia/files/file/Articles/Cyberbullying-Harassment-Stalking_State_Legislation.pdf, (E.T.03/01.2015); Gregory C Cook, Will Hill Tankersley, "A Practitioner's Guide To The Computer Fraud And Abuse Act: Finally, A Cause Of Action For Anything Wrong" (Over \$5000)", http://www.balch.com/files/Publication/01d78bb1-08f4-4a25-8cf5-c5200c4834a7/Presentation/PublicationAttachment/981f7964-3af6-434a-ba24-050ba913390a/A_Practitioner's_Guide-GCOOKWHT.pdf, (E.T.22.12.2014)

⁷³ Gregory C Cook, Will Hill Tankersley

b. ABD Eyalet Yasalarındaki Düzenlemeler

Müstakil bir suç olarak siber zorbalık eylemini tanımlayan eyalet yasası hemen hemen yok denecek kadar azdır. ABD'deki 50 eyaletten 49'unda klasik zorbalıkla ilgili yasal düzenleme mevcut iken bu eyaletlerin sadece 20'sinde siber zorbalığı da kapsayan düzenleme mevcuttur. Yine bu eyaletlerden 48'nde elektronik tacizi yasaklayan düzenleme mevcuttur. 49 eyalette ise zorbalık ve siber zorbalık konusunda özel okulları ve devlet okullarının bu eylemleri önleyici politikalar geliştirmesi gerektiği yasalarla düzenlenmiştir. 13 eyalette ise üniversite kampüslerinde de zorbalık ve siber zorbalık konusunda politikaların geliştirilmesi ve uygulanması yükümlülüğü getirilmiştir.⁷⁴

2011 yılı Haziran ayında Arkansas Eyaletinde 214 sayılı,⁷⁵ 2011 yılı Temmuz ayında Connecticut Eyaletinde (An Act Concerning the Strengthening of School Bullying Laws),⁷⁶ 2012 yılı Mayıs ayında Florida Eyaletinde,⁷⁷ 2012 yılında Georgia Eyaletinde (The End to Cyberbullying Act),⁷⁸ 2011 yılı Haziran ayında Hawaii Eyaletinde,⁷⁹ 2013 yılı Haziran ayında Kansas Eyaletinde,⁸⁰ 2012 yılı Ocak ayında Kentucky Eyaletinde,⁸¹ siber zorbalığı da kapsayan yasal düzenlemeler yapılmıştır. Siber zorbalık eylemiyle mücadele için yasa çalışması yapan diğer eyaletler ise; Maine (An Act to Prohibit Cyberbullying),⁸² Massachusetts (An Act Relative to Bullying in Schools),⁸³ Michigan (Matt's Safe School Law),⁸⁴ Minnesota (Safe and Supportive Minnesota Schools Act), Missouri,⁸⁵ New Hampshire (Pupil Safety and Violence

⁷⁴ "State Cyberbullying Laws A Brief Review of State Cyberbullying Laws and Policies", http://www.cyberbullying.us/Bullying_and_Cyberbullying_Laws.pdf, (E.T.17.11.2014)

⁷⁵ <http://www.arkleg.state.ar.us/assembly/2011/2011R/Acts/Act905.pdf>, (E.T.17.11.2014)

⁷⁶ <http://www.cga.ct.gov/2011/TOB/S/2011SB-01138-R00-SB.htm>, (E.T.17.11.2014)

⁷⁷ <http://www.myfloridahouse.gov/Sections/Documents/loaddoc.aspx?>, (E.T.17.11.2014)

⁷⁸ <http://www.legis.ga.gov/Legislation/20112012.110632.pdf>, (E.T.17.11.2014)

⁷⁹ http://www.capitol.hawaii.gov/session2011/Bills/HB688_.HTM, (E.T.17.11.2014)

⁸⁰ <http://www.kslegislature.org/bills/2008/2758.pdf>, (E.T.17.11.2014)

⁸¹ <http://www.lrc.ky.gov/record.11rs/hb370.htm>, (E.T.17.11.2014)

⁸² http://www.mainelegislature.org/legis/bills/bills_124th/billpdfs/SP035501.pdf, (E.T.17.11.2014)

⁸³ <http://www.malegislature.gov/Laws/SessionLaws/Acts/2010/Chapter92>, (E.T.17.11.2014)

⁸⁴ Act 451, <http://legislature.mi.gov/doc.aspx?mcl-380-1310b>, (E.T.17.11.2014)

⁸⁵ <http://www.moga.mo.gov/statutes/C100-199/1600000775.HTM>,

Prevention Act.),⁸⁶ New York (Dignity for All Students Act),⁸⁷ North Carolina (Senate Bill 707), Oregon (Senate Bill 1555)⁸⁸ Washington (RCS 28A.300.285)⁸⁹ ve Wisconsin (Senate Bill 154)⁹⁰ eyaletleridir.

Eyaletlerin genelinde “siber zorbalık” eylemi klasik zorbalık fiillerini düzenleyen yasalara dahil edilerek hukuka aykırı bir eylem olarak düzenlenmişken Maine (An Act to Prohibit Cyberbullying) ve Georgia (The End to Cyberbullying Act) eyaletlerinde doğrudan siber zorlamayı önlemeyle ilgili yasal düzenlemeler yapılmıştır.⁹¹

Bu yasal düzenlemeler içerisinde; internet, interaktif ve dijital teknolojiler, cep telefonları ya da diğer mobil cihazlar siber zorbalıkta kullanılan araçlar olarak kabul edilmiştir. Okul içi ve okul dışında siber zorbalıktan çocuklar ve gençlerin korunması ile ilgili tedbirlerin alınması gerektiği, açık saçık konuşmaların, grafiklerin, yazılı, sesli, resimli görüntülü verilerin haberleşme sırasında siber zorbalık aracı olarak kullanılabilmesi varsayılmıştır. Siber zorbalığa maruz kalanların 18 yaş altı kişiler olabileceği, siber zorbalığı yapanlara, para cezası, hapis cezası ya da ikisinin birden uygulanabileceği belirtilmiştir. Siber zorbalığın önlenmesi için; çocuklar, gençler, idareciler ve okul yöneticileri ile okullardaki gönüllülerin; toplum temsilcileri, emniyet birimlerinin mücadelesi için ortak politikalar geliştirmeleri gerektiği, okullarda, eğitim programlarıyla, davranış kurallarıyla şiddetin önlenmesi için çalışmalar yapılmasının ihtiyacı olduğu hususları düzenlenmiştir.

Bu yasal düzenlemeler incelendiğinde bir kısım hususların özellikle ön plana çıkartıldığı ve yasal olarak düzenlendiği anlaşılmaktadır. Bir kısım eyaletlerde ve bölge okullarında internete erişim ve telefonla konuşma konusunda politikalar belirlenmek suretiyle bazı internet sitelerine erişim okul bilgisayarlarında bloklanmıştır. Zorbalıkların önlenmesi için bir kısım politikaların üretilmesi okul ile aile, emniyet güçleri, öğrenciler, teknoloji ve eğlence endüstrisi arasında

(E.T.17.11.2014)

⁸⁶ <http://www.gencourt.state.nh.us/>, (E.T.17.11.2014)

⁸⁷ <http://open.nysenate.gov/legislation/bill/S7740-> (E.T.17.11.2014)2011

⁸⁸ <https://docs.google.com/viewer?url=http://www.leg.state.or.us.12reg/me-aspdf/sb1500.dir/sb1555.en.pdf>, (E.T.17.11.2014)

⁸⁹ <http://apps.leg.wa.gov/RCW/default.aspx?cite=28A.300.285>, (E.T.17.11.2014)

⁹⁰ <https://docs.legis.wisconsin.gov/2009/related/acts/309>, (E.T.17.11.2014)

⁹¹ Dena T Sacco, Katharine Silbaugh, Felipe Corredor, June Casey, Davis Doherty, “An Overview of State Anti-Bullying Legislation and Other Related Laws February 23, 2012”, http://cyber.law.harvard.edu/sites/cyber.law.harvard.edu/files/State_Anti_bullying_Legislation_Overview_0.pdf, (E.T.22.11.2014)

işbirliği yapılarak çocuklar için güvenli alanların oluşturulması, siber zorbalık konusunda eğitimciler ve yöneticilerin eğitilmesi, gençlerle konuşulması, bilgisayar teknolojisi bölümleriyle işbirliği yapılması, yapılacak bu çalışmalarında araştırmacıların da teşvikiyle çözüm önerilerinde bulunulması, sorunların çözümü için daima ilgili kurumlarla koordinasyon kurularak çözüm üretilmesi hedeflenmiştir.⁹²

ABD Eyaletlerinde Siber Zorbalık ve irtibatlı konulardaki yasal düzenlemelerin kısa özeti¹⁹³

	Klasik Zorbalık Suçu	Siber Zorbalık Suçu	Elektronik Taciz Suçu	Ceza Yaptırımı	Okul Yaptırımı	Zorunlu Okul Politikası
Alabama	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Hayır	Evet
Alaska	Evet	Hayır	Hayır	Evet	Evet	Evet
Arizona	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet
Arkansas	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
California	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet	Evet
Colorado	Evet ³	Hayır	Evet	Önerildi	Evet	Evet
Connecticut	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet	Evet
Delaware	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet	Evet
Florida	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet	Evet
Georgia	Evet	Önerildi	Evet	Hayır	Evet	Evet
Hawaii	Evet	Evet	Evet	Önerildi	Evet	Evet
Idaho	Evet	Hayır	Evet	Evet	Evet	Evet
Illinois	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet
YES	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet
YES	Evet	Hayır	Evet	Evet	Evet	Evet
Kansas	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet	Evet
Kentucky	Evet	Önerildi	Evet	Evet	Evet	Evet
Louisiana	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet

⁹² Marci Feldman Hertz, David Ferdon, "Corinne, Electronic Media and Youth Violence: A CDC Issue Brief for Educators and Caregivers", <http://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/EA-brief-a.pdf>, (E.T.17.11.2014); John Palfrey, "Enhancing Child Safety And Online Technologies:Final Report Of The Internet Safety Technical Task Force To The Multi-State Working Group On Social Networking Of State Attorneys General Of The United States", http://cyber.law.harvard.edu/sites/cyber.law.harvard.edu/files/ISTTF_Final_Report.pdf, (E.T.20.11.2014)

⁹³ "State Cyberbullying Laws A Brief Review of State Cyberbullying Laws and Policies", http://www.cyberbullying.us/Bullying_and_Cyberbullying_Laws.pdf, (E.T.17.11.2014)

	Klasik Zorbalık Suçu	Siber Zorbalık Suçu	Elektronik Taciz Suçu	Ceza Yaptırımı	Okul Yaptırımı	Zorunlu Okul Politikası
Maine	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet	Evet
Maryland	Evet	Hayır	Evet	Önerildi	Evet	Evet
Massachusetts	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet	Evet
Michigan	Evet	Hayır	Evet	Önerildi	Hayır	Evet
Minnesota	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet	Evet
Mississippi	Evet	Hayır	Evet	Evet	Evet	Evet
Missouri	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Montana	Hayır	Hayır	Hayır	Evet	Hayır	Hayır
Nebraska	Evet	Önerildi	Evet	Hayır	Evet	Evet
Nevada	Evet	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet
New Hampshire	Evet	Evet	Evet	Hayır	Hayır	Evet
New Jersey	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet
New Mexico	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet
New York	Evet	Evet	Evet	Önerildi	Evet	Evet
North Carolina	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
North Dakota	Evet	Hayır	Evet	Evet	Evet	Evet
Ohio	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet
Oklahoma	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet
Oregon	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet	Evet
Pennsylvania	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet
Rhode Island	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Hayır	Evet
South Carolina	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet
South Dakota	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet
Tennessee	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Texas	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet
Utah	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet	Evet
Vermont	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet
Virginia	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet	Evet
Washington	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
West Virginia	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet
Wisconsin	Evet	Hayır	Hayır	Evet	Evet	Evet
Wyoming	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet
Eyalet Toplamı	49	20	48	14	44	49
Federal Durum	Hayır	Önerildi-2009	Önerildi	Önerildi	Hayır	Hayır
Washington DC	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Evet

Not: 2014 yılı Eylül ayı verileridir.

ABD'deki federal ve eyalet yasaları incelendiğinde; hukuka aykırı eylemlerin cezai müeyyideleri ile birlikte bu eylemlerin oluşmasını engelleyici tekbirlerin de aynı yasal çerçeve içerisinde düzenlendiği, yasal düzenleme öncesinde toplumda büyük bir tepki oluşturan olayların yaşandığı, yaşanan bu olay sonrası sunulan, tepki yasası tekliflerinin⁹⁴ Federal ya da eyalet düzeyinde kabul edildiği, bir kısmının ise kabul edilmediği, yapılan yasal düzenlemelerde başta Adalet, Eğitim Bakanlığı olmak üzere ilgili ticari kuruluşlar, emniyet birimleri, istatistik kurumları, akademik çevreler ve sivil toplum örgütlerinin de çözüm ortağı olarak olaylara dahil edildiği görülmektedir.

Yapılan yasal çalışmalarda temel haklara titizlikle riayet edildiği, meydana gelen olumsuz olaylar kamuoyunda çokca tartışılrsa da özellikle ifade özgürlüğü konusunda taviz verilmediği, mağdurların fiziksel ve psikolojik tedavilerinin de hesaba katılarak gerekli tedbirlerin alındığı, meydana gelen olumsuz olayların etkilerini ortadan kaldırmak için sivil inisiyatiflerin harekete geçirilmesi suretiyle kendiliğinden psikolojik destek, sağlık yardımı, hukuksal destek ve danışmanlık hizmeti gibi birçok hizmetin verilmeye başlandığı gözlemlenmiştir.

ABD toplumunda işlenen suçlara karşı farkındalığın artırılması amacıyla başta internet siteleri,⁹⁵ bloglar⁹⁶ ya da görsel medya üzerinden gerekli çalışmaların başlatıldığı, siber zorbalık eylemi Amerikan gündeminde yoğun bir şekilde tartışılmasına rağmen halen federal düzeyde yasal bir çalışma yapılmadığı anlaşılmaktadır. Suçlarla mücadele için başta Ulusal Eğitim İstatistikleri Merkezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bakanlığı ve Adalet Bakanlığının Adli İstatistik Birimleri ve sivil toplum örgütleri birlikte hareket edilerek istatistiki ve araştırma raporlar hazırlanıp⁹⁷ analizlerin yapıldığı tespit edilmiştir.

Aynı zamanda bu raporlarda öğrenciler, öğretmenler, okul yöneticileri ile yapılan anketler de değerlendirilmiştir. Bu raporlarda mağdurlar; öğretmen yaralanmaları, zorlama ve siber zorbalık, okul

⁹⁴ Tyler Clementi Higher Education Anti-Harassment Act, Megan Maier Act, Florida Jeffrey Johnson Act, Massa Phoebe Prince Act örnek yasa teklifleri olup The Amanda Todd Legacy ise Kanada'da tepki yasası olarak sunulmuştur.

⁹⁵ Örnek: <http://www.helpguide.org/articles/abuse/cyberbullying.htm>, (E.T.22.11.2014)

⁹⁶ Örnek: <http://nobullying.com/>

⁹⁷ <http://cyberbullying.us/>, (E.T.03/01.2015)

şartları, okuldaki yaralama eylemleri, kullanılan silahlar, alkol ve uyuşturucu kullanımı ve benzeri hususlardaki verileri içermektedir. Hazırlanan raporlar, politikacılara eğitimcilere, okullardaki şiddetin önlenmesi konusunda çalışan ilgili kamu kurumlarına bilgi sunmakta ve yayınlanarak kamuoyu ile paylaşılmaktadır.⁹⁸

ABD’de siber zorbalık eylemi yasal düzenlemelerde daha çok bir kabahat türü olarak tarif edilmiş olup, bu suçu işleyenler çocuk dahi olsa yaptırımların uygulanacağı kabul edilmiştir. Başkasının şifresinin ele geçirilmesi, kimliğinin çalınması gibi daha nitelikli durumlarda, eyalet ve federal yasalar kapsamında daha ciddi suçlar oluşabilmektedir. “Sexting” ve “forwarding” zaman zaman çocuk pornografisi kapsamında cezalandırabilmektedir. Şayet olayın içerisine yetişkinler girerek siber zorbalık; siber taciz ve siber takibe dönüşürse bu durum ciddi suçları oluşturabilmektedir.⁹⁹

Ortaya çıkan suç olgularına karşı da ABD toplumunda yüksek duyarlılık olduğundan suçlarla mücadele ve yasal alt yapı çalışmaları çok daha hızlı bir şekilde ilerleyebilmektedir. Buna rağmen federal düzeyde siber zorbalık için henüz tasarı aşamasından öteye geçen bir yasa çalışması yapılamamış, fakat yapılan çalışmalarda da, sorunlarla mücadelede olayların bütün boyutları ile çözümünü hedeflemiş, hatta sorun meydana gelmeden çözüm önerilerinin geliştirilip uygulanması hedeflenmiştir.

7. Kanada’daki Yasal Düzenlemeler

Kanada’da siber zorbalıkla ilgili yapılan özel bir düzenleme Manitoba Eyaleti Meclisince 10 Temmuz 2013 Tarihinde görüşülerek kabul edilen 214 sayılı Siber Zorbalığı Önleme Yasası (The Cyberbullying Prevention Act)’dır. Yasa’nın 28. maddesinde siber zorbalık suçunu detaylı bir şekilde tanımlanmıştır. Siber zorbalık suçlarında mağdur, sanık ya da tanık 18 yaşından küçük olduğunda bu kişilere ait bilgiler yargılama sırasında kamuoyuca paylaşılmayacaktır. Bu eylemleri

⁹⁸ Thomas D Snyder, Rachel E Morgan, Amy Rathbun, Jana Kemp, Simone Robers, “Indicators of School Crime and Safety”, <http://nces.ed.gov/programs/crimeindicators/>, (E.T.17.11.2014)

⁹⁹ “Dealing with Cyberbullying”, <http://www.helpguide.org/articles/abuse/cyberbullying.htm>, (E.T.22.11.2014)

işleyenler hakkında mahkemenin uygulayabileceği yaptırımlar ise 20. maddede düzenlenmiştir.¹⁰⁰ Yapılan bu yasal düzenlemeyle, siber zorlamaya maruz kalan kişinin haklarının korunması ve zorbanın cezalandırılması hedeflendiği gibi aynı zamanda siber zorbalık şeklinde bir haksız eylem tanımlanmış olup, bu eyleme maruz kalan kişilerin tazminat hukuku açısından haklarını takip edebileceği hususuna da açıklık getirilmiştir.

Diğer bir yasal düzenleme ise Quebec Eyaleti'ndeki 56 sayılı Yasa ile yapılan düzenlemedir. Bu yasa ile; özel ve kamuya ait bütün eğitim kurumlarının zorbalık ve şiddeti önlemeye yönelik tedbirler almayı, bu tedbirlerin uygulanmasında okul yöneticilerinin de aktif bir şekilde süreçleri takip etmesini, meydana gelen olayları raporlamaları, hazırlanan raporları ilgili birimlere sunmayı gerektiren yasal düzenlemeler içermektedir. Kanun'un 22. Bölümü, 9. maddesinde; zorlamanın tanımı yapılmış olup, bu tanım içerisinde sosyal medya ve siber zorbalığın da dahil edildiği özellikle belirtilmiştir.¹⁰¹

8. İngiltere'deki Yasal Düzenlemeler

İngiltere'de siber zorbalık suçunun tanımıyla ilgili herhangi bir yasal düzenleme olmamakla birlikte siber taciz ve siber zorbalığa maruz kalanların haklarını arayabilecekleri genel tanımların yapıldığı bir kısım yasalar mevcuttur. Bu yasalar ise; 1997 tarihli Tacizden Korunma Yasası (Protection from Harassment Act 1997), 1994 tarihli Ceza Adaleti ve Kamu Düzeni Yasası (Criminal Justice and Public Order Act 1994), 1998 tarihli Kötü Amaçlı İletişim Yasası (Malicious Communications Act 1988), 2003 tarihli Haberleşme Yasası (Communications Act 2003) ve 2013 tarihli İftira Yasası (Defamation Act 2013)'dir.¹⁰²

¹⁰⁰ "The Cyberbullying Prevention Act", <http://web2.gov.mb.ca/bills/40-2/b214e.php>, (E.T.27.11.2014); "The Legislative Assembly of Manitoba", <http://web2.gov.mb.ca/bills/40-2/b214e.php>, (E.T.21.11.2014)

¹⁰¹ Madam Line Beauchamp, "An Act to pPrevent and Deal with Bullying and Violence in Schools", <http://www2.publicationsduquebec.gouv.qc.ca/dynamicSearch/telecharge.php?type=5&file=2012C19A.PDF>, (E.T.01.01.2015)

¹⁰² "Cyberbullying & The Law", <http://www.cybersmile.org/advice-help/category/cyberbullying-and-the-law>, (E.T.22.12.2014); "CyberBullying and the Law in The United Kingdom", <http://nobullying.com/cyberbullying-law/>, (E.T.22.12.2014)

9. Avrupa Birliği'ndeki Yasal Düzenlemeler

Henüz Avrupa Birliği kapsamında siber zorbalığı doğrudan düzenleyen bir yasal düzenleme mevcut olmayıp Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi (95/46/EC) kapsamında veri toplayan sosyal medya şirketleri, bu verileri paylaşmadan önce ilgilinin rızasına başvurmak zorundadır. Siber zorbalığa yakın düzenlemeler ise; taciz, takipçilik, iftira ve şiddet konularında Avrupa Birliği'ne üye ülkeler kapsamında genel hatlarıyla düzenlenmiştir.¹⁰³ Çocukların ve gençlerin daha güvenli bir şekilde internet erişimlerinin sağlanabilmesi için Avrupa Birliği Çocuklar İçin İnternete Daha İyi Erişime Hazırlama Koalisyonu (Ceo-Coalition to Make Better in Internet for Kids) kapsamında 35 bilişim firmasıyla sözleşme imzalamıştır. Bu firmalar; Apple, BskyB, BT, Dailymotion, Deutsche Telekom, Facebook, France Telecom - Orange, Google, Hyves, KPN, Liberty Global, LG Electronics, Mediaset, Microsoft, Netlog, Nintendo, Nokia, Opera Software, Research In Motion, RTL Group, Samsung, Skyrock, Stardoll, Sulake, Telefonica, TeliaSonera, Telecom Italia, Telenor Group, Tuenti, Vivendi and Vodafone'dır.¹⁰⁴ Sözkonusu firmalar ayrıca beyanatlarını Avrupa Birliği kapsamında yürütülen dijital ajanda 2020 sayfasında yayınlamışlardır.¹⁰⁵

10. Türkiye'deki Yasal Düzenlemeler

Siber zorbalık eylemiyle ilgili ülkemizdeki yasal düzenlemeleri incelerken, ülkemizin taraf olduğu sözleşmeler ve iç mevzuatımızdaki siber zorbalık konusundaki doğrudan ve dolaylı düzenlemeler, çocukların ve gençlerin korunmasıyla ilgili mevzuat, eğitim kurumlarında çocukların ve gençlerin siber zorbalık ve benzeri eylemlere karşı korunmasını düzenleyen temel hususlar ile birlikte siber zorbalık kapsamında en çok tartışma konusu yapılan ifade hürriyeti ve internete erişim hakkının engellenmesi konularıyla sınırlı tutulması faydalı olacaktır. Bu sebeple incelemenin kapsamı dar tutulmuştur.

¹⁰³ "Cyberbullying: an Overview", <http://deletecyberbullying.files.wordpress.com/2013/10/euconference-cyberbullying-28-may-madrid-background-papercoface.pdf>, (E.T.22.11.2014); "Cyberbullying & The Law", <http://www.cybersmile.org/advice-help/category/cyberbullying-and-the-law>, (E.T.01.12.2014)

¹⁰⁴ "Ceo-Coalition to Make Better in Internet for Kids", <http://ec.europa.eu/digital-agenda/self-regulation-better-internet-kids>, (E.T.01.12.2014)

¹⁰⁵ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/node/61973>, (E.T.03/01.2015)

a. Türkiye'nin Taraf Olduğu Uluslararası Sözleşmeler

i. İnsan Hakları Evrensel Beyanname

İnsan Hakları Evrensel Beyanname'sinde her ne kadar çocukların ve gençlerin zorbalığın herhangi bir türüne karşı¹⁰⁶ korunmasıyla ilgili bir düzenleme öngörülmemiştir. Siber zorbalık eyleminin önlenmesi konusunda alınacak tedbirlerin önünde engel olarak sayılan ifade özgürlüğü ile ilgili düzenleme mevcuttur. Beyanname'nin 19. maddesine göre; herkesin düşünce ve anlatım özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak düşüncelerinden dolayı rahatsız edilmemek, ülke sınırları söz konusu olmaksızın, bilgi ve düşünceleri her yoldan araştırmak, elde etmek ve yaymak hakkını gerekli kılar. İfade hürriyetinin istisnalarından ayrıca bahsedilmemiştir. Çocuklarla ilgili düzenleme sadece 26/2. de; "çocukların özel bakım ve yardım görme hakları olduğu, evlilik içinde doğan çocukların aynı sosyal güvenceden yararlanacağı", 26. madde de ise; "çocuklara verilecek eğitimin türünü seçme hakkı'nın öncelikli olarak anne ve babaya ait olduğu" şeklinde düzenlenmiştir.

ii. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde (AİHS) de doğrudan siber zorbalık eylemiyle irtibatlı bir düzenleme olmasa da; özel hayat ve aile hayatına saygı (madde 8), din, vicdan ve düşünce özgürlüğü (madde 9) ve ifade özgürlüğü (madde 10) gibi hususlar siber zorbalık eylemleriyle birlikte ihlal edilebilecek haklar arasındadır. AİHS'ne üye ülkelerin uyumluluğunu denetleyen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, özellikle ifade hürriyetinin kullanılması konusunda çok titiz olmasına rağmen kişisel verilerin korunması, özel ve aile hayatına saygı konusunda, ABD'den farklı olarak, dengeli bir yaklaşım sergilemektedir. Ayrıca Avrupa Adalet Divanı, arama motoru Google Şirketi aleyhine açılan davada unutulma hakkıyla ilgili almış olduğu kararlar, gelişen teknolojiler karşısında, kişisel verilerin korunması konusunda daha hassas davrandığını ortaya koymuştur.¹⁰⁷ İfade hürriyetine verilen

¹⁰⁶ Beyannamenin kabul edildiği tarih itibarıyla siber zorbalık eylemleri tanınmadığından, haliyle bu konuda bir düzenleme yapılması mümkün olmamıştır.

¹⁰⁷ "Right to be forgotten: have you ever wanted something deleted from the web?", <http://www.theguardian.com/technology/2014/may/13/right-to-be-forgotten-have-you-ever-wanted-something-deleted-from-the-web-google>, (E.T.30.11.2014); <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=go>

önem açısından Avrupa Birliği'yle ABD arasında bir kısım yaklaşım farklılıkları bulunmaktadır. ABD'deki ifade hürriyetine tanınan aşırı üstünlük siber zorbalık eylemlerinin işlenmesi için daha rahat bir zemin hazırlamaktadır.

iii. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

Ülkemizin de taraf olduğu Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 2. maddesinde; taraf devletlerin çocuğun yasal koruyucusu yanında, çocuğun esenliği için gerekli bakım ve korumayı sağlamayı üstleneceği ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri alacağı, ihtiyaç olması durumunda uluslararası işbirliğinin de devreye sokulması, 16. maddesinde; çocuğun onur ve itibarına haksız olarak saldırılamayacağı, bu tür müdahale ve saldırıların yasa tarafından korunması, 17/1/a da; sözleşmeye üye devletlerin, kitle iletişim araçlarını çocuk bakımından toplumsal ve kültürel yararı olan ve 29. maddenin ruhuna uygun bilgi ve belgeyi yaymak için teşvik etmesi, 17/1/e., 13. ve 18. maddelerinde yer alan kurallar gözönünde tutularak çocuğun esenliğine zarar verebilecek bilgi ve belgelere karşı korunması için uygun yönlendirici ilkeler geliştirilmesini teşvik edeceğine dair hususları düzenlenmiştir.

Sözleşme'nin 28. maddesine göre taraf devletler; okul disiplininin, çocuğun insan olarak taşıdığı saygınlıkla bağdaşır biçimde ve bu Sözleşme'ye uygun olarak yürütülmesinin sağlanması amacıyla gerekli olan tüm önlemleri alması gerektiği hususunu düzenlenmiştir.

Siber zorbalık konusunda alınması gereken tedbirlere yönelik en önemli düzenleme ise; taraf Devletlerin, çocuğa, her türlü cinsel sömürüye ve cinsel suistimale karşı koruma güvencesi vermesi, özellikle; çocuğun yasadışı bir cinsel faaliyete girişmek üzere kandırılması veya zorlanması; çocukların, fuhuş, ya da diğer yasadışı cinsel faaliyette bulundurularak sömürülmesi; çocukların pornografik nitelikli gösterilerde ve malzemede kullanılarak sömürülmesi hususlarını önlemek amacıyla ulusal düzeyde ve ikili ve çok taraflı ilişkilerde gerekli her türlü önlemlerin alınmasını gerektiren 34. maddesidir.

Bu Sözleşme kapsamındaki yukarda sayılan hususları siber zorbalığın mağduru açısından yapılan düzenlemeler şeklinde değerlendirmek mümkün iken sözleşmenin 37. maddesindeki düzenlemeyi ise siber zorbalık eyleminin faili açısından değerlendirmek de mümkündür. Bu düzenlemeye göre; hiçbir çocuk, işkence veya diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya tâbi tutulmayacaktır. On sekiz yaşından küçük olanlara, işledikleri suçlar nedeniyle idam cezası verilemeyeceği gibi salıverilme koşulu bulunmayan ömür boyu hapis cezası da verilemeyecektir.

iv. Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi

Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi 10 Kasım 2010 tarihinde Strasbourg'da Türkiye tarafından da imzalanmış, 22 Mayıs 2014 tarihinde TBMM'nce kabul edilen sözleşme kısa süre sonra yürürlüğe girecektir.

ABD'de siber zorbalığın tanımı ve unsurları sayılırken belirtilen hususlardan bir çoğu Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nde ülkelerin maddi ceza hukuklarında suç olarak kabul etmeleri gereken konular olarak sayılmıştır. Bu konular; yasadışı erişim (2. madde), yasadışı araya grime (3. madde), verilere müdahale (4. madde), sisteme müdahale (5. madde), cihazların kötüye kullanımı (6. madde), bilgisayarlarla bağlantılı sahtecilik (7. madde), bilgisayarla bağlantılı dolandırıcılık (8. madde), çocuk pornografisi ile bağlantılı suçlar (9. madde) ve telif hakkı ve bununla bağlantılı hakların ihlaline ilişkin suçlar (10. madde) olarak sayılmıştır. Burada sayılan suçlar incelendiğinde bu eylemlerin; bilgisayar verilerinin ve sistemlerinin gizliliğine, bütünlüğüne ve erişilebilirliğine yönelik suçlar, bilgisayarlarla bağlantılı suçlar ve içerikle bağlantılı suçlar ana başlığı ile sınıflandırmak mümkündür.

Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nde sayılan hususların hemen hemen tamamı Türk Ceza Kanunu'nda ayrı ayrı suç olarak düzenlenmiştir. Siber zorbalık eylemi ise daha çok bilişim vasıta kılınarak işlenen; cinsel dokunulmazlığa, kişi hürriyetine, şerefe karşı ve özel hayata ve hayatın gizli alanlarına karşı suçlar ile irtibatlıdır. Bu hususlarda ise Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi, sözleşmeye taraf ülkelere herhangi bir yükümlülük getirmemiştir.

b. İç Hukuktaki Düzenlemeler

i. 1982 Anayasası

Anayasa'nın 20. maddesi gereğince; herkesin özel hayatlarına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip oldukları, kişilerin özel hayatlarının gizliliğine dokunulamacağı Anayasal bir teminat olarak sayılmıştır. Herkes kendileri ile ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip oldukları gibi, kişilerin kendisiyle ilgili kişisel verileri hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Yetişkinlere nazaran gençler ve çocuklar daha da savunmasız olduğundan özel hayatlarının korunması ve gerekli tedbirlerin alınması daha fazla önem kazanmaktadır.

Anayasa'nın 22. maddesine göre; herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esas olup, 26. maddesine göre de; herkes, düşünce ve kanaatlerini; söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet, resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak yada vermek serbestliğini de kapsar. Haberleşme hürriyetinin istisnası ise; milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hakim kararı olması durumlarıdır.

Anayasa'nın 41. Maddesinde; Devletin, ailenin huzur ve refahı ile özellikle annenin ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alması konusunda kurumsal yapılanmayı kurması gerektiği, çocukların her türlü istismara ve şiddete karşı koruyucu tedbirleri de alacağı hususu "ailenin korunması ve çocuk hakları" ana başlığı altında düzenlenmiştir. Anayasa'nın 58. maddesinde ise devletin; gençlerin, suçluluk, kumar ve benzeri her türlü kötü alışkanlıklardan korunması için gerekli her türlü tedbiri alması gerektiği hususunu düzenlemiştir.

ii. 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun

2007 yılında İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hak-

kinda Kanun çıkartılarak; internetin regülasyonu, internet ortamında işlenen suçlarla mücadele, internet ortamındaki hak ihlallerinin önlenmesi ve benzeri konular ilk defa detaylı bir şekilde kanunla düzenlenmiştir.

Kanun'un 5. maddesine göre; yer sağlayıcı,¹⁰⁸ yer sağladığı içeriği kontrol etmek veya hukuka aykırı bir faaliyetin söz konusu olup olmadığını araştırmakla yükümlü değildir. Yer sağlayıcı, yer sağladığı hukuka aykırı içerik hakkında bu Kanun'un 8. ve 9. maddelerine göre haberdar edilmesi hâlinde yayından çıkarmakla yükümlüdür. Ayrıca sağladığı hizmetlere ilişkin trafik verilerinin belli bir süre tutmak, doğruluğunu, bütünlüğünü ve gizliliğini sağlamakla yükümlüdür.

Kanun'un 6. maddesine göre ise erişim sağlayıcı; herhangi bir kullanıcısının yayınladığı hukuka aykırı içerikten bu kanun hükümlerine uygun olarak haberdar edilmesi halinde erişimi engellemekle yükümlüdür. Kanun'un 8. maddesinde; internet ortamında yapılan herhangi bir yayın içeriği çocukların cinsel istismarına yönelik, müstehcenlik ya da kişileri intihara yönlendirme amacıyla yapılan bir yayın olduğuna dair yeterli şüphe var ise içerik veya yer sağlayıcının yurt dışında olması durumunda (8. maddenin birinci fıkranın (a) bendinin (2) ve (5) ve (6) numaralı alt bentlerinde yazılı suçları oluşturan yayınlara ilişkin olarak) erişimin engellenmesi kararını res'en Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) tarafından verilebilecektir.

İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğinin iddia edilmesi durumunda ise Kanun'un 9. maddesine göre; haklarının ihlal edildiğini iddia edenler içerik sağlayıcısına, buna ulaşamazlar ise yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi¹⁰⁹ ile içeriğin yayından çıkartılmasını isteyebilecekleri gibi doğrudan Sulh Ceza Hakimine başvurarak içeriğe erişimin engellenmesini de talep edebileceklerdir.

İnternet ortamında yapılan yayının içeriği nedeniyle özel hayatların gizliliğinin ihlal edildiğini iddia edenler Kanun'un 9/A. maddesi

¹⁰⁸ Hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek veya tüzel kişiler yer sağlayıcılardır.

¹⁰⁹ Uyarı yöntemi; internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişiler tarafından içeriğin yayından çıkarılması amacıyla öncelikle içerik sağlayıcısına, makul sürede sonuç alınamaması hâlinde yer sağlayıcısına iletişim adresleri üzerinden gerçekleştirilecek bildirim yöntemini ifade eder.

gereğince; doğrudan TİB'e başvurarak içeriğe erişimin engellenmesini talep edebileceklerdir.

iii. Türk Ceza Kanunu

Siber zorbalığın tanımından anlaşılacağı üzere bu eylem birçok suçla irtibatlı olabilmektedir. İrtibatlı olduğu suçları doğrudan bilişim suçları ve bilişimin vasıta kılınması ile işlenen suçlar şeklinde iki ayrı kategoriye ayırmak mümkündür. Doğrudan bilişim suçları konusunda Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nde belirtilen hususların hemen hemen tamamı ile ilgili Türk Ceza Kanunu'nda düzenleme yapılmıştır. Bilişimin vasıta kılınmasıyla işlenen suçların siber zorbalıkla irtibatı konusunda ise, henüz ülkemizde uygulama olmadığından ve Yüksek Mahkeme kararları da ortaya çıkmadığından, net bir ifadenin ortaya konması çokta kolay olmayacaktır.

ABD'de meydana gelen vakıalarla birlikte değerlendirildiğinde aşağıda sayılan suçların siber zorbalık eylemiyle irtibatlarının olması kuvvetle muhtemeldir.

Siber zorbalık eyleminin işleme metodu ve meydana gelen sonuçlarına göre Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen birçok suçun siber zorbalık eylemi ile irtibatınının olabileceği söylenebilir. Bunların başında cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar gelmektedir. Cinsel istismar ve cinsel taciz suçları, Bilişim teknolojileri kullanılarak işlendiğinde siber zorbalık eylemiyle doğrudan irtibatlı olacaktır. Yine bilişim vasıta kılınarak hürriyete karşı işlenen suçlardan; tehdit, şantaj, kişilerin huzur ve sükununu bozma suçları işlenebilecektir.¹¹⁰ Şerefe karşı suçlar kapsamında ise bilişim vasıta kılınarak hakaret suçu işlenebilecektir. Belki de siber zorbalığın en fazla etkin olacağı alanlardan bir tanesi de özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı işlenen suçlarda kendisini gösterecektir. Özellikle bilişim vasıta kılınarak haberleşmenin gizliliğini ihlal, kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi, kayda alınması, özel hayatın gizliliğini ihlal, kişisel verilerin kaydedilmesi, verilerin hukuka aykırı olarak başkalarına verilmesi ve ele geçirilmesi suçları işlenebilecektir.

¹¹⁰ Lyrisa Lidsky, Andrea Pinzon Garcia, "How Not to Criminalize Cyberbullying", http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2097684, (E.T.30.11.2014)

iv. 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun

Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'daki düzenleme, her ne kadar doğrudan siber zorbalık suçuyla ilgili olmasa da siber zorbalığın dolaylı olarak da önlenmesi konusunda yapılacak yayınları düzenlemektedir. Kanun'unun 33. maddesine göre; Radyo Televizyon Üst Kurulu, yükümlülüklerini yerine getirmeyen radyo ve televizyonlara ilk aşamada gerekli uyarıları yapacak, ihlallerin devam etmesi durumunda ise daha sonra da yayın durdurma cezası verecektir. Yayını durdurulan programların yerine ise; çocuk hakları, gençlerin fiziksel ve ahlakî gelişimi ve benzeri konularında programlar yayınlama yükümlülüğü getirebilmektedir. 3984 sayılı yasadaki düzenlemelere göre; bu durumda dolaylı da olsa gençlerin ve çocukların siber zorbalık eylemlerinden korunmaları için farkındalık oluşmasına katkı sağlayabilecektir.

v. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu

Yasa'nın 1. maddesinde kanunun amacı; "korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usûl ve esasları düzenleme" olarak belirtilmiştir. Yasanın ikinci maddesinde ise; suça sürüklenen çocuklar hakkında uygulanacak güvenlik tedbirleri konusunu, 3/a/1. maddesinde; bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu, korunma ihtiyacı olan çocuk kavramı içerisinde tanımlamıştır. Dördüncü maddesindeki düzenlemeyle de çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi için çocuğun, ailesinin, ilgililerin, kamu kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği içinde çalışmaları gerektiği hususuna değinilmiştir.

5395 sayılı Yasa'nın amaç, kapsam ve temel ilkelerinde her ne kadar çocukların korunması esenliklerinin sağlanması, güvence altına alınmaları ve istismarlarının önlenmesi konularından bahsedilmişse de çocukların siber zorbalık karşısında korunmalarına yönelik alınması gereken herhangi bir tedbirden bahsedilmemiştir. Çocuk Koruma Kanunu bu yönü itibariyle yetersizdir.

vi. Türk Silahlı Kuvvetleri Ortaöğretim Okulları Yönetmeliği

2008 tarihli Türk Silahlı Kuvvetleri Ortaöğretim Okulları Yönetmeliği'nin 24/A. maddesinde 06.11/2014 tarihinde yapılan bir değişiklikle; öğrencilerin cinsel sömürü, pornografi, teşhir, istismar, taciz ve her türlü olumsuz davranışlardan korunması, diğer öğrenciler tarafından fiziksel ve ruhsal yönden zarar görmemeleri için dedikoduya, zorbalığa, tehdide, sataşmaya ve onur kırıcı her türlü lakap takılmasına karşı korunması, konularında veli veya aileyle, gerekli görüldüğünde diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla da işbirliği yapılarak gerekli tedbirlerin okul komutanlığınca alınacağı hususu düzenlenmiştir.

İncelenen yasal düzenlemelerde Millî Eğitim Bakanlığı temel yasalarında yapılması gereken düzenlemeden daha detaylı bir düzenleme Türk Silahlı Kuvvetleri Ortaöğretim Okulları Yönetmeliği ile yapılarak, günümüz şartlarında da uyumlu olduğu anlaşılmaktadır.

vii. Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki Eğitim Merkezleri Ödül ve Disiplin Yönetmeliği

Yönetmeliğin 6/1/c. ve ç. maddesindeki düzenlemeye göre; yönetici ve öğretmenler tarafından; öğrenci/kursiyerlerin pornografi, teşhir, cinsel sömürü, istismar, taciz ve her türlü olumsuz davranışlardan korunması, öğrenci/kursiyerlerin, diğer öğrenci/kursiyerlerce fiziksel ve ruhsal yönden zarar görmemeleri için dedikoduya, zorbalığa, tehdide, sataşmaya ve onur kırıcı her türlü lakap takılmasına karşı korunması konularında veli, aile veya usta öğreticilerle de iş birliği yapılarak gerekli tedbirler alınması hususunda düzenlemeler yapılmıştır. Yönetmeliğin 27/1/ç. ve d. maddesindeki düzenlemeye göre ise yukarıda sayılan hususlarda tedbir alma görevi "merkez ödül ve disiplin kurulu"na verilmiştir.

viii. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği ile yönetici ve öğretmenlere, öğrencilerin korunması konusunda bir kısım görevler verildiği gibi, zorbalık yapanların da disiplin kurullarınca kınama cezasına çarptırılacaklarına dair düzenlemeler getirmektedir.

Yönetmeliğin 158/1/c. ve ç. maddesindeki düzenlemeye göre; öğrencilerin pornografi, teşhir, cinsel sömürü, istismar, taciz ve her türlü olumsuz davranışlardan korunması, öğrencilerin, diğer öğrenciler tarafından fiziksel ve ruhsal yönden zarar görmemeleri için dedikoduya, zorbalığa, tehdide, sataşmaya ve onur kırıcı her türlü lakap takılmasına karşı korunması konularında veli veya aileyle diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla da işbirliği yapılarak gerekli tedbirler alınması konusunda yönetici ve öğretmenlere görevler verilmiştir. Yönetmeliğin 164/4/i. maddesindeki düzenlemeye göre ise; kişi veya kişilere her ne sebeple olursa olsun eziyet etmek; işkence yapmak veya yaptırmak, cinsel istismar ve bu konuda kanunların suç saydığı fiilleri işleme eylemleri kınama cezasını gerektiren bir davranış olarak düzenlenmiştir.

Buradaki daha çok fiziksel zorbalık dikkate alınarak düzenleme yapıldığından olumsuz eylemler karşısında okul yönetiminden gerekli kurul kararlarını alarak, olumsuz öğrenci davranışlarının fiil ve suça dönüşmesini engellemek, eğitim ortamlarının güvenliğini sağlamak ve öğrencileri her türlü olumsuz ve zararlı davranışlardan korumak amacıyla okul, pansiyon ve eklentileri, sıra, masa, dolap ve gerekli görülen diğer yerler aranır, tedbir amaçlı bu arama ve inceleme işleri öğrencinin kişilik ve onurunu rencide etmeden okul öğrenci ödül ve disiplin kurulu üyeleriyle görevlendirilen öğretmenlerce yapılabileceği hususu düzenlenmiştir. Maalesef bu yönetmelikte siber zorbalık konusunda henüz bir güncelleme yapılmamıştır.

11. Çözüm Önerileri

Yüz yüze ve yakın arkadaşlık, toplum içindeki suç oranını azalttığı gibi kişiler arasında güvenin artmasına, diğer kişilerden korkunun azalmasına da desteklemekte, toplum daha az akıl hastalığına ve depresyona maruz kalmaktadır.¹¹¹ Siber çağda ise bu ilişkiler zayıfladığından suç oranlarında artma meydana geldiği gibi, insanlar arasında güven bunalımı yaşanmakta, kişiler daha fazla psikolojik hastalıklara maruz kalmaktadırlar. Gelişen bu durumlara göre de toplum huzurunun devamı için yeni düzenlemelere ve çözümlere ihtiyaç bulunmaktadır. Hukuk ve etik konusundaki gelişmeler ise her zaman teknolojik gelişmelerin gerisinde kalmaktadır¹¹².

¹¹¹ Keith N Hampton, "New Communication Technologies and the Nature of Community", *Family Therapy Magazine*, Alexandria 2013, V.12, N.2, p.10

¹¹² Alli Spotts, De Lazzer, "Faceblur – Facebook, Therapists, and Our Boundaries", *Family Therapy Magazine*, Alexandria 2013, Vol.12, No.2, p.24

Başta devlet hizmetleri olmak üzere toplumsal ve bireysel ihtiyaçların büyük bir kısmı internet teknolojileri kullanılarak yapılmak zorunda olduğundan bütün vatandaşların geniş bant internet erişimlerinin sağlanması, devletlerin yerine getirmesi gereken yükümlülükleri arasındadır. Bu yükümlülük, tam anlamıyla yerine getirildiğinde ülkemizde yaşayan insanların tamamı internete erişim sağlamış ve yüzde yüz oranında sayısal okuryazarlık sağlanmış olacaklardır. Bu durum da siber zorbalığa maruz kalma riskini daha da artıracaktır. Siber zorbalıkla mücadele olayın sadece cezai anlamda soruşturulması ve kovuşturmasıyla değil¹¹³, toplumun bütün kademelerince; ekonomik, sosyal, psikolojik, eğitim ve hukuki boyutuyla ele alınmasına ve çözümün bütün paydaşların katılımıyla birlikte üretilmesine ihtiyaç vardır.

Neticesi sebebiyle ağır sonuçlar doğuran siber zorbalık eylemlerinde öncelikli olarak bu eylemlerin meydana gelmesini önleyici tedbirlerin alınması¹¹⁴, daha sonra ise diğer hukuki süreçlerin takibi daha efektif bir sorun çözme yaklaşımı olacaktır. Bu sebeple çözüm önerilerinde olayın sadece hukuki boyutu değil olay meydana gelmeden önce alınması gereken önleyici tedbirlerle birlikte değerlendirilmesi kaçınılmazdır. Çözüm önerileri aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

a. Çocuklar ve Gençler İçin Güvenli Eğitim Ortamlarının Oluşturulması

Siber zorbalıkla mücadelede ilk başta yapılması gereken eylem, siber zorbalığın meydana gelmesini sağlayan etmenlerin/faktörlerin ortadan kaldırılmasıdır.¹¹⁵ Bu husustaki en önemli çalışma, çocukların günün büyük bir kısmını geçirdikleri, okul ortamlarında yapılmalıdır. Bu konuda başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere, Adalet Bakanlığı, emniyet birimleri, sivil toplum örgütleri ve teknoloji firmaları ile işbirliği yapılarak öncelikli olarak güvenli internet erişimi sağlanmalı, okullarda öğretmen ve idarecilerin gerektiğinde inisiyatif alarak siber zorbalıkla mücadelede aktif rol alabilecekleri şekilde mevzuat değişiklikleri yapılmalıdır.

¹¹³ "Dealing with Cyberbullying", <http://www.helpguide.org/articles/abuse/cyberbullying.htm>, (E.T.22.11.2014)

¹¹⁴ "Cyber Safety for Kids, 20 Most Useful Recommendations", <http://nobullying.com/cyber-safety-for-kids-20-most-useful-recommendations/>, (E.T.22.12.2014)

¹¹⁵ Michael Medaris, Cathy Girouard, "Protecting Children in Cyberspace: The ICAC Task Force Program, Juvenile Justice Bulletin", <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/ojdp/191213.pdf>, (E.T.05/01.2015)

ABD’de yönetiminin; kadınların, çocukların ve gençlerin zorbalığın her türüne, cinsel istismara, tacize ve benzeri şekildeki suçlarla öncelikle suçun işlenmesini engelleme, suç işlendikten sonra yargılama faaliyetleri, mağdurun ve failin¹¹⁶ tedavisinin yapılması ve tekrar sosyal hayata kazandırılmaları gibi olayın bütün boyutlarını ele alan bir yaklaşım sergileyerek yasal düzenleme yaptıkları görülmektedir.¹¹⁷ Ülkemizde de benzeri bir yaklaşım sergilenecek geleceğin teminatı olan çocuklar ve gençlerin sağlıklı bir şekilde yetiştirilebilmeleri için güvenli okul ortamlarının oluşturulması adına çok kapsayıcı bir mevzuata ihtiyaç vardır.

Milli Eğitim Bakanlığı Meslek Eğitim Merkezleri Ödül ve Disiplin Yönetmeliği’nin 6. maddesinde; çocukların fiziksel ve ruhsal yönden zarar görmemeleri için; dedikoduya, zorbalığa, tehdide, sataşmaya ve onur kırıcı her türlü lakap takılmasına karşı korunması konularında aile veya usta öğretmenlerle de iş birliği yapılarak tedbirler alınabileceği yasada düzenlenmiştir. Ülkemizde bu yasal düzenlemenin sağlıklı bir şekilde uygulanabilirliği tartışmalıdır. Maalesef okul ve aileler arasında gerekli işbirliği tesis edilememiştir. Bu düzenleme sadece mesleki eğitim merkezleriyle sınırlı kalmaksızın diğer okulların tamamında, hatta yasal düzenleme uyumlaştırılarak üniversitelerde, dershanelerde, çıraklık eğitim ve halk eğitim merkezleri gibi diğer eğitim kurumlarını da kapsayacak şekilde genişletilmelidir. Anayasa ve Çocuk Hakları Sözleşmesi, ülkemizin de taraf olduğu, devlete bu konularda gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü getirmektedir.

i. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu’nda Uyumlaştırma Yapılması

5395 sayılı Yasa’nın amaç, kapsam ve temel ilkelerinde her ne kadar çocukların korunması esenliklerinin sağlanması, güvence altına

¹¹⁶ Siber zorbalık suçlarında tedaviye ihtiyacı olan sadece mağdur değil, aynı zamanda saldırıyı gerçekleştiren kişilerin de psikolojik tedavi altına alınma ihtiyaçları vardır. (Walton, Alice G., “Internet Addiction: The New Mental Health Disorder?”, <http://www.forbes.com/sites/alicegwalton/2012/10/02/the-new-mental-health-disorder-internet-addiction/>, (E.T.17/05.2014))

¹¹⁷ “Violence against women act, Education Act and the Act respecting Private education”, <http://www.mels.gouv.qc.ca/en/current-initiatives/bullying-and-violence-in-the-schools/bill-56/>, (E.T.01.07.2014)

alınmaları ve istismarlarının önlenmesi konularından bahsedilmişse de çocukların siber zorbalık karşısında korunmalarına yönelik alınması gereken herhangi bir tedbirden bahsedilmemiş olup, Kanun bu yönüyle yetersizdir. Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Anayasa'nın 41 ve 58. maddeleri gereğince devletin siber zorbalıktan gençleri ve çocukları koruma mükellefiyeti bulunmakta olup 5395 sayılı Yasa'da acilen uyumlaştırma yapılmalıdır.

ii. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılması

Yönetmeliğin 158/1/c. ve ç. maddesinde güncelleme yapılmak suretiyle özellikle siber zorbalık, siber takip ve siber taciz eylemleri, mücadele edilecek eylemler arasında sayılmalı, çıkan sorunlar hakkında özellikle okul yönetimleri ve öğretmenlere sorumluluklar yüklenmeli, öğrenci veli veya aileyle diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla da işbirliği yapılarak gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.

b. Çocuklar ve Gençlerin Sorun Çözme Kapasitelerinin Artırılması

Çocuklar ve gençler maruz kaldıkları siber zorbalığa karşı her zaman mantıklı çözüm bulamadıkları gibi makul sonuçlara da ulaşamayabilirler. Siber zorbalığa maruz kalanlara bu mağduriyetler karşısında kendilerinin herhangi bir suç ve kusurlarının bulunmadığı, kendilerinin utanacak bir davranış sergilemedikleri, siber zorbaların hedeflerine ulaşmasını engellenmesi gerektiği anlatılmalıdır. Gelen rahatsız edici içeriklere de dokunmayıp¹¹⁸ sadece rapor etmeleri önerilmelidir.

Aynı zamanda çocuklar ve gençlerin siber zorbalıkla mücadele için bir kısım tedbirler almaları gerektiği, bu tedbirlerin başında ihtiyaç olmadığı müddetce anonim kalma ile¹¹⁹ kişisel verilerin muhafazası, şifre ve e-postaların paylaşılmaması, kullanılan mevcut şifrelerin

¹¹⁸ İleride takibi yapılacak olan suçla ilgili delil toplama ve delil bütünlüğünü bozma adına bu husus çok önemlidir.

¹¹⁹ Ted Claypoole, Theresa Payton, "Turning Off Lights: Choosing To Be Invisible Online, Are You Naked Online? Protecting Your Internet Identity", Rowman&Littlefield, Lanham 2012, p. 193

usûlüne uygun bir şekilde değiştirilmesi,¹²⁰ siber zorbalık eylemiyle karşılaştığında haberleşmenin kesilmesi, delil niteliğinde olan verilerin bloklanması, eylem konusunda ilgililerle paylaşma yapılması¹²¹ konularında yeterli farkındalık oluşturulmalıdır. Siber zorbalığa maruz kalanlara, hayatın her alanında zorluklarla mücadelenin esas olduğu, stresle mücadelenin de buna dahil olduğu, elektronik ortamdan uzaklaşarak hoşlandığı diğer faaliyet alanlarında daha çok vakit geçirmelerinin faydalı olacağı¹²² hususları öğretilmeli ve bu konularda destek verilmelidir.

Günümüz dünyasının gençleri, günlerinin büyük bir dilimini dijital dünyada harcadıklarından bu platformlarda karşılaştıkları sorunlar konusunda bir kısım sebeplerden dolayı ailelerini haberdar etmediklerinden kendi başlarına sorun çözebilme yetenekleri, siber zorbalık saldırısı öncesinde takviye edilmeli ve güçlendirilmelidir.

c. Siber Zorbalık İhbar ve Şikâyet Hatlarının Kurulması ve Aktif Kullanımının Teşvik Edilmesi

Siber zorbalık eylemleriyle mücadele için herkesin basit ve kolay bir şekilde erişebilecekleri telefon ve internet ihbar hatlarının kurulması, bu hatlara ücretsiz erişimlerin sağlanması¹²³ için alternatif alt yapılar hazırlanmalıdır. Emniyet teşkilatı,¹²⁴ Milli Eğitim Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı'nın sayfalarında bu hatların linkleri bulunmalıdır.¹²⁵ Her ne kadar mevcut durumda TİB'in (<https://www.ihbarweb.org.tr/ohg/index.php>) web sayfasında özel hayatın gizliliğini ihlal sebebiyle (5651 sayılı Yasa'nın 9/A maddesi gereğince) kişilerin bireysel başvuru yapabileceği bir ihbar hattı mevcut ise de burada verilen hizmet sadece özel hayatın gizliliğini ihlalle sınırlı olup, ayrıca TİB'in web sayfasında kullanıcıların kolay erişimine elverişli bir yapıda da değildir.

¹²⁰ "Cyberstalking, Prepared by the Canadian Resource Centre for Victims of Crime", www.crcvc.ca/docs/cyberstalking.pdf, (E.T.22.11.2014)

¹²¹ www.stopcyberbullying.org, (E.T.03/01.2015)

¹²² "Dealing with Cyberbullying", <http://www.helpguide.org/articles/abuse/cyberbullying.htm>, (E.T.22.11.2014)

¹²³ Benzer nitelikte ihbar hatları Kanada ve ABD'de bulunmaktadır.

¹²⁴ Emniyet birimlerinde (<http://www.egm.gov.tr/Sayfalar/Ihbar.aspx>, (E.T.03/01.2015)) ismiyle ihbar hattı bulunmasına rağmen siber zorbalık için ayrı bir yapılanma henüz mevcut değildir.

¹²⁵ Hatta internet sitelerine zararlı içeriklerin ihbar edilebilmesi için basit ve kolay ulaşılabilir linklerin konması zorunluluğu dahi getirilebilir.

Özellikle son dönemlerde internetin regülasyonunu yapmakla görevli olan TİB'in, siyasi saiklerin çok fazla tesiri altında olduğundan, gençler ve çocukların siber zorbalıkla mücadeleleri konusunda ciddi manada destek verdiği, planlama yaparak politikalar geliştirdiği söylenemez.

d. Online Siber Zorbalık Danışmanlık Hizmetlerinin Verilmesi

Siber zorbalık eylemine maruz kalan mağdurların büyük bir kısmı kendi tedbirsiz ve dikkatsizlikleri sebebiyle mağdur pozisyonuna düştüklerinden,¹²⁶ ailelerinden çekindiklerinden ya da arkadaş grubundan dışlanmamak için genellikle mağduriyetlerini paylaşmama eğilimindedirler. Siber zorbalığa maruz kalan çocukların ve gençlerin durumlarını herhangi bir kurum ya da kişi ile paylaşmaksızın online bilgi edinebilecekleri,¹²⁷ hukuki anlamda destek alabilecekleri, yardım dokümanlarının, eğitici videoların bulunduğu web sayfalarının¹²⁸ hazırlanması, hazırlanan bu web sayfalarının özel ve devlet okullarının tamamında duyurulması, bu konuda okullardaki rehber öğretmenlere detaylı eğitimler verilmesi, mevcut durumda uygulanan FATİH Projesi kapsamında da eğitim programına dahil edilerek Yeni Medya Eğitimi¹²⁹ kapsamında gerekli farkındalığın oluşturulmasına ihtiyaç vardır.

e. Suçla Mücadelede ve Delil Toplamada İşbirliği ve Delillerin Değerlendirilmesi

Siber zorbalık, tekrarlanan ve çocuklar/gençler arasında meydana gelen bir eylem türü olduğundan olayın başlangıcından sonuna kadar

¹²⁶ ABD'de yapılan büyük bir anket çalışması verilerine göre; elektronik ortamda arkadaşlık kuran gençlerin dörtte biri irtibata geçtikleri karşı cins tarafından suistimal edilmekte ya da tacize uğramaktadırlar. (Janine Zweig, Meredith Dank, "Teen Dating Abuse and Harassment in the Digital World Implications for Prevention and Intervention", <http://www.urban.org/UploadedPDF/412750-teen-dating-abuse.pdf>, (E.T.17.11.2014))

¹²⁷ ABD siber zorbalığa maruz kalanlarda farkındalık oluşturmak için birçok faydalı bilgiyi içeren site vasıtasıyla hizmet vermektedir. (<http://www.stopbullying.gov/cyberbullying/>, (E.T.22.12.2014))

¹²⁸ ABD'de bu konuda hizmet veren devlete ve sivil toplum örgütlerine ait birçok web sitesi kurulmuştur.

¹²⁹ Sosyal medyayı de kapsayan yeni medya eğitimi, okullarda müfredat programlarına dahil edilerek sosyal medya kullanımının devlet politikası olarak fırsata dönüştürülmesi hedeflenmelidir.

takibi¹³⁰, delillerin zamanında toplanması olayın neticelendirilmesi açısından önemlidir. Türkiye'nin de taraf olduğu Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nde yer alan işbirliği müessesesi hayata geçirilmeli, 7/24 online delil toplanması ile ilgili sözleşmedeki düzenleme iç hukumuza uyumlaştırılarak Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 134. maddesi revize edilmelidir. Delil toplanması aşamasında mutlaka özel hayatın gizliliğine de riayet edilerek savcılık birimleri, emniyet birimleri, internet erişim sağlayıcıları ve teknoloji firmaları ile birlikte sözleşme kapsamında görevlendirilen, sözleşmeye taraf ülkelerin emniyet birimleriyle ortak hareket edilerek deliller kaybolmadan toplanmalıdır.

Ayrıca burada ifade edilmesi gereken hususlardan birisi de siber zorbalık, siber taciz ve siber takipçilik gibi dijital ortamda işlenen birçok suçla ilgili delil, sadece dijital deliller ve mağdurun beyanından ibaret olacaktır. Yargılama mekanizmaları çoğu zaman başkaca bir delile ulaşamayacaktır. Usul yasalarının dijital delillerin yalnız başına hükme esas olmayacağı şeklinde yorumlanması¹³¹ yukarıda sayılan eylemlerle mücadeleyi oldukça zorlaştıracaktır. Dijital delillerin dışında delil elde etmenin mümkün olmadığı durumlarda usulüne uygun olarak toplanmış olan dijital deliller, aksi ispat edilinceye kadar, hükme esas alınabilecek hukuka uygun delil olarak değerlendirilmelidir.

f. Unutulma Hakkı'nın Evrenselleştirilmesi

Dijital ortamdaki özel hayatın gizliliğine karşı yapılan saldırılar, internetin doğası gereği, kişilerin şahsiyeti, onurları, kariyerleri ve ticari itibarında gerçek hayattaki saldırılardan daha fazla yıkıcı etkiye sahip olduğu gibi daha uzun süreli de dijital hafızada kalıcı olabilmektedir. Günümüzde son zamanlarda gelişen haklardan birisi de unutulma hakkıdır. Henüz unutulma hakkı uluslararası sözleşmelerde bir hak olarak tanımlanmamış olup sadece Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın arama motoru olan Google Şirketi hakkında vermiş olduğu bir karar neticesi Avrupa Birliği ülkelerine üye vatandaşların kullandığı bir hak olarak kendini göstermektedir.

¹³⁰ Marieke Lewis, Patrick Miller, Alice R. Buchalter, "Internet Crimes Against Children: An Annotated Bibliography of Major Studies", <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/228813.pdf>, (E.T.17/05.2014)

¹³¹ Son zamanlarda bu şekilde bir kanaat gelişmiştir.

Artık günümüz dünyasında ifade hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti, eğitim hakkı gibi unutulma hakkı da evrensel bir hak olarak tanınmalıdır. Bu konuda Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve benzeri çok uluslu kuruluşlar kapsamında yapılacak bir çalışmayla Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi olan Uluslararası Sözleşmeler revize edilmeli, iç mevzuat bu duruma göre uyumlaştırılmalıdır.

g. Suçları Araştırma Merkezlerinin Kurulması

Dijital dünyadaki hızlı gelişime en çabuk ayak uyduranlar suçlulardır. Siber zorbalıkla mücadele için suçla mücadele edecek birimler suçlulardan daha fazla çalışmak zorundadırlar. Bu sebeple devamlı surette elektronik ortamdaki suç işleme metotları analiz edilmeli,¹³² suç istatistikleri çıkartılmalı, suçları önlemek için akademik araştırmalar yapılmalıdır. Yargılama faaliyetlerin tamamının elektronik ortamda yürütüldüğü Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) kapsamında tutulan verilerin analiziyle günümüzde daha hızlı sonuçlar üretilebilecektir.

h. İnternetin Regülasyonu ve Sosyal Medya Şirketlerine Sorumluluk Yüklenmesi

İnternetin anavatanı olan ABD, başta IP dağıtım işlemleri olmak üzere Dünya üzerinde meydana gelen bütün teknolojik gelişmelerin daima öncüsü konumunda olmuştur. Bu durumun tekel olması, diğer ülkelerin, çoğunlukla kayıtsız şartsız bir şekilde ABD politikalarına uymak zorunda kalmasını netice vermektedir. Birleşmiş Milletler Örgütü kapsamında bu konu ekonomik ve sosyal boyutuyla ele alınarak bir kısım çalışmalar yapılmalıdır. Öncelikle internetin regülasyonu dünyadaki bütün ülkelerin karar alma mekanizmalarında rol oynadıkları bir kurul tarafından verilmelidir.

Sosyal medya şirketlerinden birçoğu, ABD patentli olduğundan ABD'de ifade özgürlüğü ABD Anayasası Birinci Ek Düzenleme içerisinde yer alıp diğer haklarla çatıştığında, kıta Avrupası'ndan farklı

¹³² ABD'de Siber Zorbalık Araştırma Merkezi, Kanada'da ise Suçları Araştırma Merkezleri kurulmuştur. ("Cyberbullying Research Center", <http://cyberbullying.us/>, (E.T.22.12.2014)); ("Canadian Resource Centre for Victims of Crime", <http://crcvc.ca>, (E.T.22.12.2014))

olarak, daimi surette ifade özgürlüğüne ağırlık verilmektedir. Sosyal medya üzerinde işlenen suçlarla ilgili işbirliği ve delil paylaşımında ABD, Anayasa'sındaki ifade hürriyetinin özgül ağırlığından dolayı işbirliğine yanaşmamaktadır. Bu konuda ticari firmalar işbirliğine zorlanmalıdır.¹³³ Sanal zorbalık gibi birçok suçun işlenmesine uygun zemin hazırlayan ticari firmalar daha çok sosyal sorumluluk almaya davet edilmelidir.

i. Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nde Revizyon Yapılması

Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'nin ilk olarak imzaya açıldığı 2001 tarihinde, günümüzdeki kadar sosyal medya ve bilişim teknolojilerinin haberleşmede kullanımı yaygın olmadığından, siber zorbalığın bir suç türü olarak kabulüne ihtiyaç duyulmamıştır. Özellikle teknolojinin yoğun olarak kullanıldığı ülkelerde siber zorbalık sonrası yaşanan intihar vakaları, siber zorbalığın da bir suç olarak, zamanla evrensel bir sözleşme olma yolunda mesafe kateden, Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'ne dahil edilmesini zorunlu kılmaktadır. Sözleşme'nin kapsamı bu şekilde genişletildiğinde siber zorbalık eylemleriyle ilgili suçla mücadelede, uluslararası işbirliği ve delil toplama hususları da kolaylaşacağı gibi suçla uluslararası mücadele imkanı sağlanmış olacaktır.

j. Türk Ceza Kanunu'nda Yapılması Gereken Düzenlemeler

Dijital ortamın bir çok suçun işlenmesine de zemin hazırlamasıyla kanunlarda bir kısım yasal boşluklar meydana gelmektedir. Teknolojinin hızla gelişmesi Türk Ceza Kanunu'nda da bir kısım tanımların ve yeni düzenlemelerin yapılmasını gerektirmektedir. Bu hususlardan bir tanesi de elektronik ortamda aleniyetin ne şekilde oluşacağı konusudur.¹³⁴ Kanunda aleniyet kavramının tanım yapılmak suretiyle özel-

¹³³ Shari Kessel Schneider, Erin Smith, "Social Media and Cyberbullying, Implementation of School-Based Prevention Efforts and Implications for Social Media Approaches", http://hhd.org/sites/hhd.org/files/Social_Media_and_Cyberbullying_FinalReport-EDC_0.pdf, (E.T.03/01.2015)

¹³⁴ Aleniyetin anlamı olayın herkesin duyabileceği, görebileceği yerde veya basın yayın araçları vasıtasıyla yapılmasıdır. Ayrıca aleniyetin, suçun unsuru mu yoksa objektif cezalandırılma şartı mı olduğu hususu da önemlidir. (Doğan Soyaslan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Yetkin Yayınları, 8. Baskı, Ankara 2010, s.330) Günümüzde kullanılan haberleşme vasıtalarından olan whatsapp, Viber, Tango gibi

likle elektronik ortamda aleniyeti konusu açıklığa kavuşturulmalıdır. Çünkü bir çok suçun oluşmasında kanun koyucu aleniyetin gerçekleşmesini aramıştır.

Diğer bir husus ise Türk Ceza Kanunu'ndaki basın ve yayın yoluyla yayımlama kapsamına dahil edilen elektronik kitle iletişim araçları içerisinde sosyal medya hesapları ve forum sitelerinde yapılan yorumların kabul edilip edilemeyeceği hususudur. Kişilerin sosyal medya hesaplarındaki gizlilik ayarlarına göre forumların açık forum ya da kapalı forum olmaları bu durumu daha da karmaşık hale getirmektedir. Bazı zamanlarda sosyal medya kullanıcılarının hesapları sadece takipçilerine açık olsa da takipçi sayıları, bazı gazetelerin tirajlarından daha fazla olabilmektedir.

Türk Ceza Kanunu'nun da neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç (madde 23/1) tarif edilirken "bir fiilin, kastedilenden daha ağır veya başka bir neticenin oluşumuna sebebiyet vermesi halinde, kişinin bundan dolayı sorumlu tutulabilmesi için bu netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir." şeklinde bir düzenleme mevcuttur. Siber zorbalık eylemlerinde yüzyüzelik ilkesi de mevcut olmadığından kişinin kasten ya da taksirle hareket edip etmediğinin tespiti çok daha zor bir durumdur. Siber zorbalığın doğrudan ya da dolaylı olarak irtibatlı olan bir kısım suçlarda ağır neticeler meydana gelebilmektedir. Yukarıki örneklerden de anlaşılacağı üzere siber zorbalık eylemleri neticesi mağdurların intihar etme oranları normal zorbalık eylemine göre çok daha yüksektir. Çünkü mağdurlar üzerinde çok daha fazla yıkıcı tesirler meydana getirebilmektedir. Bu durum da siber zorbalıkla irtibatlı suçlarda olası kast durumu tartışılmalıdır.

Siber zorbalık eylemi bilişim suçu, bilişimin vasıta kılınması ile işlenen suç türlerinden herhangi birisine girmiyorsa en kötü ihtimalle Türk Ceza Kanunu'un 123. maddesinde düzenlemesi bulunan, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma eylemi kapsamında değerlendirilmelidir. Bu suçun oluşabilmesi için failin eyleminin hukuka aykırı bir davranış olması ve mağdurun şikâyeti yeterlidir. Ayrıca kasten hareket etme aranmamalıdır.

sesli, görüntülü ya da anlık mesajlaşma imkânı veren sistemlerde kapalı devre sistemlerde olsa bazen grup üzerinden yapılan haberleşmelerde yüzlerce, hatta binlerce kişi haberleşmenin içeriğine vakıf olmaktadır. Bu durumlarda aleniyetin ne şekilde oluştuğu sosyal medya açısından ya da akıllı telefonlarla haberleşme açısından bir kısım sorunların habercisidir.

Siber zorbalığı Türk Ceza Kanunu'ndaki diğer bilişim suçlarından ayıran özelliklerin başında siber zorbalığı oluşturan eylemin tekrarlanan eylem olması çocuklara, gençlere karşı işlenmesidir. Türk Ceza Kanunu'nda siber zorbalığı ayrı bir suç olarak tanımlamak meydana gelen neticenin çeşitliliğinden dolayı çokta mümkün gözükmemektedir. Bu hususların bir kısmı yasa değişiklikleri ile çözümlenebilecek bir kısmının da yüksek mahkeme içtihatları ile çözümlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Sonuç

İnternet ve sosyal medya canlı aynı zamanda sanal bir organizma olup, insanlığın yaşamış olduğu hayatı, özellikle de dijital yerlilerin, sosyal faaliyetlerini, ürettiklerini ve yayınladıklarını bir ayna gibi devamlı surette kamuoyuna yansıtan bir mekanizmadır. Bunlar doğası gereği, düzenlenmesi ve denetlenmesi çokta mümkün olmayan demokratik, aynı zamanda anarşik bir yapısı olan platformlardır. Bu platformlardaki hızlı değişime uygun yasa yapma çabaları ise insanlığa faydadan çok zarar getirecek gibi gözükmektedir. Bu sebeple bu alanların yasal düzenlemelerle kontrolü yerine daha çok eğitime ve bilinçli toplum yetiştirmeye ihtiyaç vardır. Buna rağmen hukuk alanındaki çalışmalar tedrici bir şekilde devam ettirilmeli, diğer taraftan da toplum düzeninin önemli kontrol mekanizmalarından birisi olan etik kurallar hayata geçirilmeli, yeni medya okuryazalığına gereken önemin verilmelidir. Kısa vadede de bu durum siber ortamda meydana çıkacak olumsuzluklarla mücadele açısından daha efektif sonuçlar doğuracaktır.

Siber zorbalık olaylarının sosyal sorumluluk boyutu da hesaba katılarak daha çok olaylar meydana gelmeden eğitim planları yapılmalı, toplumsal farkındalık oluşturulmalı, sosyal medya kullanıcılarına etik sorumluluk yüklenmeli, bireysellikten çok toplum menfaatinin düşünülmesi nesiller yetiştirme hedeflenmelidir. Genç nesiller yaşayan bir organizma olan internet teknolojilerinden istifade ederken teknolojiye hükmeden konumunu muhafaza etmeli, teknolojinin esiri olmamalıdır.

Siber dünya zamanla insanlığın yaşamında daha fazla yer işgal etmekte olup bu dünyada meydana gelen sorunlarla mücadele ancak evrensel boyutta yapılacak bir işbirliği ile mümkün olacaktır.

Kaynakça

- "Act 451", <http://legislature.mi.gov/doc.aspx?mcl-380-1310b>, (E.T.17.11.2014)
- "Be the Chang ...Stop Bullying&Cyberbullying", <http://www.meganmeierfoundation.org/laws.html>, (E.T.22.12.2014)
- Balo Yusuf Solmaz., "Amerika Birleşik Devletleri'nde Mahkeme Teşkilatı", AÜHFĐ, Ankara 2012, C. 61, S.3
- Beauchamp Madam Line, "An Act to pPrevent and Deal with Bullying and Violence in Schools", <http://www2.publicationsduquebec.gouv.qc.ca/dynamicSearch/telecharge.php?type=5&file=2012C19A.PDF>, (E.T.01.01.2015)
- Beran Tanya, Li Qing, "The Relationship between Cyberbullying and School Bullying", *Journal of Student, Wellbeing* 2007, Vol. 1(2)
- Bolaç Ümmü Meliha, Güler Gülsem, Kartal Özlem, "Siber Zorbalık", http://internet-zorbalig.blogspot.com.tr/2012_03_01_archive.html, (E.T.22.11.2014)
- Broderick Ryan, "9 Teenage Suicides In The Last Year Were Linked To Cyberbullying On Social Network Ask.fm", <http://www.buzzfeed.com/ryanhatesth-is/a-ninth-teenager-since-last-september-has-committed-suicide#.opYPz5M72>, (E.T.28.12.2014)
- Cartalucci Tony, "Facebook: Colonialism 2.0. Managing Public Perception. The Pinnacle of Social Engineering", <http://www.globalresearch.ca/facebook-colonialism-2-0/5421420>, (E.T.01.01.2015)
- Claypoole Ted, Payton Theresa, "Turning Off Lights:Choosing To Be İnvisible Online, Are You Naked Online? Protecting Your Internet Identity", Rowman&Littlefield, Lanham 2012
- Collier Anne, "Youth Safety on a Living Internet:Report of the Online Safety and Technology Working Group", http://www.ntia.doc.gov/files/ntia/publications/ostwg_final_report_070610.pdf, (E.T.17.11.2014)
- Cook Gregory C. Tankersley Will Hill, "A Practitioner's Guide To The Computer Fraud And Abuse Act:Finally, A Cause Of Action For Anything Wrong" (Over \$5000)", http://www.balch.com/files/Publication/01d78bb1-08f4-4a25-8cf5-c5200c4834a7/Presentation/PublicationAttachment/981f7964-3af6-434a-ba24-050ba913390a/A_Practitioner's_Guide-GCOOKWHT.pdf, (E.T.22.12.2014)
- "Canadian Resource Centre for Victims of Crime", <http://crcvc.ca>, (E.T.22.12.2014)
- "Ceo-Coalition to Make Better in Internet for Kids", <http://ec.europa.eu/digital-agenda/self-regulation-better-internet-kids>, (E.T.01.12.2014)
- "Children's Online Privacy Protection Act", <http://www.federalreserve.gov/board-docs/supmanual/cch/coppa.pdf>, (E.T.28.11.2014)
- "Cyber Safety for Kids, 20 Most Useful Recommendations", <http://nobullying.com/cyber-safety-for-kids-20-most-useful-recommendations/>, (E.T.22.12.2014)
- "Cyberbullying & The Law", <http://www.cybersmile.org/advice-help/category/cyberbullying-and-the-law>, (E.T.22.12.2014)
- "Cyberbullying A Report On Bullying in a Digital Age, September 2011", http://www.nysenate.gov/files/pdfs/final%20cyberbullying_report_september_2011_0.pdf, (E.T.17.11.2014)

- "CyberBullying and the Law in The United Kingdom", <http://nobullying.com/cyberbullying-law/>, (E.T.22.12.2014)
- "Cyberbullying Research Center", <http://cyberbullying.us/>, (E.T.22.12.2014)
- "Cyberbullying: an Overview", <http://deletocyberbullying.files.wordpress.com/2013/10/euconference-cyberbullying-28-may-madrid-background-paper-coface.pdf>, (E.T.22.11.2014)
- "Cyberbullying Overview; The Legislative Assembly of Manitoba", <http://web2.gov.mb.ca/bills/40-2/b214e.php>, (E.T.29.11.2014)
- "Cyberstalking, Prepared by the Canadian Resource Centre for Victims of Crime", www.crcvc.ca/docs/cyberstalking.pdf, (E.T.22.11.2014)
- "Dealing with Cyberbullying", <http://www.helpguide.org/articles/abuse/cyberbullying.htm>, (E.T.22.11.2014)
- Dee Juliet, *Cyberharassment and Cyberbullying There Ought To Be a Law Regulating Social Media Legal And Ethical Considerations*, Peter Lang Publishing, New York 2013, Vol.2
- "Discover Internet Abuse Laws", <http://prodsee.wordpress.com/2014/09/25/discover-internet-abuse-laws/>, (E.T.19.11.2014)
- Donegan Richard, "Bullying and Cyberbullying: History, Statistics, Law, Prevention and Analysis", *The Elon Journal of Undergraduate Research in Communications*, Elon 2012, Vol. 3, No. 1
- Dooley Julian J, Pyzalski Jacek, Cross Donna, "Cyberbullying Versus Face-to-Face Bullying A Theoretical and Conceptual Review", http://icbtt.arizona.edu/sites/default/files/cross_set_al_cyber_vs_face-to-face.pdf, (E.T.01.07.2014)
- Gallagher Sean, "What the Celebrity Photo Hack Can Teach Us About Cloud Security", <http://www.wired.co.uk/news/archive/2014-09/02/j-law-cloud-security>, (E.T.27.11.2014)
- Granick Jennifer Stisa, Hofmann Marcia, "Brief Of Amici Curiae Electronic Frontier Foundation, Association Of Criminal Defense Lawyers Of New Jersey, Et Al. in Support Of Defendants' Motion To Dismiss The Indictment", https://www.eff.org/files/filenode/us_v_lowson/lowsonamicusbrieffinal.pdf, (E.T.22.11.2014)
- Greyes Natch, "A New Proposal for the Department of Justice's Interpretation of the Computer Fraud & Abuse Act", *Virginia Journal Of Law & Technology*, Virginia 2013, Vol. 17, No:04
- Grossman Andrew M, "The MySpace Suicide: A Case Study in Overcriminalization", <http://www.heritage.org/research/reports/2008/09/the-myspace-suicide-a-case-study-in-overcriminalization>, (E.T.17.12.2014)
- Hampton Keith N, "New Communication Technologies and the Nature of Community", *Family Therapy Magazine*, Alexandria 2013, V.12, N.2
- Hartzog Woodrow, "Privacy And Terms of Use, Social Media and the Law", Routledge, First Edit, New York 2013
- Hertz Marci Feldman, David Ferdon, "Corinne, Electronic Media and Youth Violence: A CDC Issue Brief for Educators and Caregivers", <http://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/EA-brief-a.pdf>, (E.T.17.11.2014)
- Hinduja Sameer, Patchin Justin W, "Cyberbullying Glossary Brief Overview of Common Terms", http://cyberbullying.us/cyberbullying_glossary.pdf, (E.T.17.11.2014)
- <http://amandatoddllegacy.org/>, (E.T.03.01.2015)

- <http://apps.leg.wa.gov/RCW/default.aspx?cite=28A.300.285>, (E.T.17.11.2014)
- <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=google&docid=152065&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=49287#ctx1>, (E.T.30.11.2014)
- http://cyber.law.harvard.edu/sites/cyber.law.harvard.edu/files/State_Anti_bullying_Legislation_Overview_0.pdf, (E.T.22.11.2014)
- <http://cyberbullying.us/>, (E.T.03.01.2015)
- <http://dictionary.reference.com/browse/cyberbullying>, (E.T.22.11.2014)
- http://en.wikipedia.org/wiki/Amicus_curiae, (E.T.22.11.2014)
- http://en.wikipedia.org/wiki/Office_on_Violence_Against_Women, (E.T.03.01.2015)
- http://en.wikipedia.org/wiki/Violence_Against_Women_Act, (E.T.22.11.2014)
- <http://lawblog.usfca.edu/lawreview/wp-content/uploads/2014/09/Cyberbullying-and-Californias-Response.pdf>, (E.T.22.12.2014)
- <http://nobullying.com/>, (E.T.17.11.2014)
- <http://nobullying.com/jessica-logan/>, (E.T.22.12.2014)
- <http://nobullying.com/solutions-for-cyber-bullying/>, (E.T.01.07.2014)
- <http://online.wsj.com/public/resources/documents/delegatinggov.pdf>, (E.T.22.12.2014)
- <http://open.nysenate.gov/legislation/bill/S7740->, (E.T.17.11.2014)
- <http://thomas.loc.gov/cgi-bin/query/z?c111:H.R.1966>, (E.T.27.12.2014)
- <http://www.arkleg.state.ar.us/assembly/2011/2011R/Acts/Act905.pdf>, (E.T.17.11.2014)
- http://www.capitol.hawaii.gov/session2011/Bills/HB688_HTM, (E.T.17.11.2014)
- <http://www.cga.ct.gov/2011/TOB/S/2011SB-01138-R00-SB.htm>, (E.T.17.11.2014)
- <http://www.egm.gov.tr/Sayfalar/Ihbar.aspx>, (E.T.03.01.2015)
- <http://www.fcc.gov/guides/childrens-internet-protection-act>, (E.T.22.11.2014)
- <http://www.gencourt.state.nh.us/>, (E.T.17.11.2014)
- <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BILLS-113hr482ih/pdf/BILLS-113hr482ih.pdf>, (E.T.27.11.2014)
- <http://www.helpguide.org/articles/abuse/cyberbullying.htm>, (E.T.22.11.2014)
- <http://www.kslegislature.org/bills/2008/2758.pdf>, (E.T.17.11.2014)
- <http://www.leg.state.vt.us/docs/legdoc.cfm?URL=/docs/2004/acts/ACT117.HTM>, (E.T.22.11.2014)
- <http://www.legis.ga.gov/Legislation/20112012.110632.pdf>, (E.T.17.11.2014)
- <http://www.lrc.ky.gov/record.11rs/hb370.htm>, (E.T.17.11.2014)
- http://www.mainelegislature.org/legis/bills/bills_124th/billpdfs/SP035501.pdf, (E.T.17.11.2014)
- <http://www.malegislature.gov/Laws/SessionLaws/Acts/2010/Chapter92>, (E.T.17.11.2014)
- <http://www.merriam-webster.com/dictionary/cyberbullying>, (E.T.22.11.2014)
- <http://www.moga.mo.gov/statutes/C100-199/1600000775.HTM>, (E.T.17.11.2014)
- <http://www.myfloridahouse.gov/Sections/Documents/loaddoc.aspx?>, (E.T.17.11.2014)

- http://www.oyez.org/cases/2010-2019/2014/2014_13_983, (E.T.31.12.2014)
- <http://www.scotusblog.com/case-files/cases/elonis-v-united-states/>, (E.T.31.12.2014)
- <http://www.stopbullying.gov/cyberbullying/>, (E.T.22.12.2014)
- <http://www.usa.gov/Agencies/Federal/Judicial.shtml>, (E.T.03.01.2015)
- <http://www.uscourts.gov/FederalCourts.aspx>, (E.T.03.01.2015)
- <http://www.volokh.com/files/Oct6filing.pdf>, (E.T.22.11.2014)
- http://www.wired.com/images_blogs/threatlevel/files/motion_for_acquittal.pdf, (E.T.22.11.2014)
- <https://docs.google.com/viewer?url=http://www.leg.state.or.us.12reg/measpdf/sb1500.dir/sb1555.en.pdf>, (E.T.17.11.2014)
- <https://docs.legis.wisconsin.gov/2009/related/acts/309>, (E.T.17.11.2014)
- <https://ec.europa.eu/digital-agenda/node/61973>, (E.T.03.01.2015)
- <https://www.eff.org/about>, (E.T.22.11.2014)
- https://www.wiredsafety.org/toolkitmedia/files/file/Articles/Cyberbullying-Harassment-Stalking_State_Legislation.pdf, (E.T.03/01.2015)
- Jeong Sarah, "The Supreme Court is About to Tackle Online Threats for The First Time, A Case About Violent Facebook Posts Could Change How Internet Speech is Prosecuted", <http://www.theverge.com/2014.11/26/7292755/supreme-court-tackle-online-threats-elonis>, (E.T.27.11.2014)
- Johnson Nicholas R, "I Agree To Criminal Liability: Lori Drew'S Prosecution Under §1030(A)(2)(C) Of The Computer Fraud And Abuse Act, And Why Every Internet User Should Care", *Journal Of Law, Technology & Policy*, Pennsylvania 2013, Vol. 2009, No.2
- Lewis Marieke, Miller Patrick, R. Buchalter Alice, "Internet Crimes Against Children: An Annotated Bibliography of Major Studies", <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/228813.pdf>, (E.T.17/05.2014)
- Lidsky Lyrissa, Garcia Andrea Pinzon, "How Not to Criminalize Cyberbullying", http://www.meganmeierfoundation.org/cmss_files/attachmentlibrary/Cyberbullying-Laws.pdf, (27.12.2014)
- Lidsky Lyrissa, Garcia Andrea Pinzon, "How Not to Criminalize Cyberbullying", http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2097684, (E.T.30.11.2014)
- "Megan's Story", <http://www.meganmeierfoundation.org/megans-story.html>, (E.T.22.12.2014)
- M. Zweig Janine, Dank Meredith, "Teen Dating Abuse and Harassment in the Digital World Implications for Prevention and Intervention", <http://www.urban.org/UploadedPDF/412750-teen-dating-abuse.pdf>, (E.T.17.11.2014)
- M. Zweig Janine, Dank Meredith, Lachman Pamela, Yahner Jennifer, "Technology, Teen Dating Violence and Abuse, and Bullying", <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/243296.pdf>, (E.T.22.11.2014)
- Mahidi Mourad, "The Young and The Rightless ? The Protection of Youth Rights in Europe", http://www.youthforum.org/assets/2013.11/The-Young-and-the-rightless_The-Protection-of-Youth-Rights-in_Europe_THESIS-PDF.pdf, (22.11.2014)
- Medaris Michael, Girouard Cathy, "Protecting Children in Cyberspace: The ICAC Task Force Program, Juvenile Justice Bulletin", <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/ojdp/191213.pdf>, (E.T.05/01.2015)

- Murray Ryan Patrick, "Myspace-ing is Not a Crime: Why Breaching Terms of Service Agreements Should Not Implicate the Computer Fraud and Abuse Act", <http://digitalcommons.lmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1555&context=elr>, (E.T.22.12.2014)
- "MySpace.com Terms of Use Agreement", <https://web.archive.org/web/20061117093857/http://www1.myspace.com/index.cfm?fuseaction=misc.terms> June 15, 2006, (E.T.28.11.2014); <http://www.dmlp.org/threats/united-states-v-drew>, (E.T.22.11.2014)
- Nebil Fusun S, "Siber Zorbalığın Önlenmesinde, Ebeveynler ve Okullara Kadar 3. Şahıslara da Görev Düşüyor-2", <http://www.turk.internet.com/portal/yaziyaz.php?yaziid=35510>, (E.T.17.11.2014)
- Nebil Fusun S, "Siber Zorbalık Doğrudan ya da Dolaylı Gerçekleşebiliyor - 1", <http://www.turk-internet.com/portal/yazigoster.php?yaziid=35509>, (E.T.22.11.2014)
- Padilla Richard, "Chaos Computer Club Demonstrates How to Reproduce Fingerprints Using Public Photos", <http://www.macrumors.com/2014.12/29/cccreproduce-fingerprints-public-photos/>, (30.12.2014)
- Palfrey John, "Enhancing Child Safety And Online Technologies:Final Report Of The Internet Safety Technical Task Force To The Multi-State Working Group On Social Networking Of State Attorneys General Of The United States", http://cyber.law.harvard.edu/sites/cyber.law.harvard.edu/files/ISTTF_Final_Report.pdf, (22.11.2014)
- "Revised Children's Online Privacy Protection Rule Goes Into Effect Today", <http://www.ftc.gov/news-events/press-releases/2013/07/revised-childrens-online-privacy-protection-rule-goes-effect>, (E.T.22.11.2014)
- "Right to be forgotten: have you ever wanted something deleted from the web?", <http://www.theguardian.com/technology/2014/may/13/right-to-be-forgotten-have-you-ever-wanted-something-deleted-from-the-web-google>, (E.T.30.11.2014)
- Sacco Dena T, Silbaugh Katharine, Corredor Felipe, Casey June, Doherty Davis, "An Overview of State Anti-Bullying Legislation and Other Related Laws"
- Schneider Shari Kessel, Smith Erin, (E.T.22.11.2014)
- Sekander Yousaf, "Perception Engineering with Social Media", <http://www.rocketmill.co.uk/the-use-of-social-media-for-perception-management>, (E.T.01/01.2015)
- "Six Unforgettable CyberBullying Cases", <http://nobullying.com/six-unforgettable-cyber-bullying-cases/>, (E.T.17/05.2014)
- Snyder Thomas D, Morgan, Rachel E., Rathbun, Amy., Kemp, Jana., Robers, Simone., "Indicators of School Crime and Safety", <http://nces.ed.gov/pubs2014/2014042.pdf>, (E.T.17.11.2014)
- "Social Media and Cyberbullying, Implementation of School-Based Prevention Efforts and Implications for Social Media Approaches", http://hhd.org/sites/hhd.org/files/Social_Media_and_Cyberbullying_FinalReport-EDC_0.pdf, (E.T.03.01.2015)
- Soyaslan Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Yetkin Yayınları, 8. Baskı, Ankara 2010
- Spinello Richard A, Anonymous Speech, Cyberethics Morality and Law in Cyberspace, Jones&Barlett, Fourt Edition, Burlington 2011
- Spotts Alli, Lazzar De, "Faceblur—Facebook, Therapists, and Our Boundaries", *Family Therapy Magazine*, Alexandria 2013, Vol.12, No.2

- "State Cyberbullying Laws A Brief Review of State Cyberbullying Laws and Policies", http://www.cyberbullying.us/Bullying_and_Cyberbullying_Laws.pdf, (E.T.17.11.2014)
- "Stop Cyberbullying Before It Starts: Cyberbullying, Research Report", <http://www.ncpc.org/resources/files/pdf/bullying/cyberbullying.pdf>, (E.T.17.11.2014)
- "Study of Technology Protection Measures in Section 1703", <http://www.ntia.doc.gov/files/ntia/publications/cipareport08142003.pdf>, (E.T.22.11.2014)
- "The Cyberbullying Prevention Act", <http://web2.gov.mb.ca/bills/40-2/b214e.php>, (E.T.27.11.2014)
- "The Cyberbullying Prevention Act", <http://web2.gov.mb.ca/bills/40-2/b214e.php>, (E.T.27.11.2014); "The Legislative Assembly of Manitoba", <http://web2.gov.mb.ca/bills/40-2/b214e.php>, (E.T.21.11.2014)
- "The Megan Meier Story", <http://nobullying.com/the-megan-meier-story/>, (E.T.05.12.2014)
- "The Violence Against Women Act", http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/vawa_factsheet.pdf, <https://www.federalregister.gov/articles/2014/10/20/2014-24284/violence-against-women-act>, (E.T.22.11.2014)
- "U.S. Legal System", <http://iipdigital.usembassy.gov/media/pdf/books/legalotln.pdf>, (E.T.01.12.2014)
- "Violence against women act, Education Act and the Act respecting Private education", <http://www.mels.gouv.qc.ca/en/current-initiatives/bullying-and-violence-in-the-schools/bill-56/>, (E.T.01.07.2014)
- Walton Alice G, "Internet Addiction: The New Mental Health Disorder?", <http://www.forbes.com/sites/alicegwalton/2012/10/02/the-new-mental-health-disorder-internet-addiction/>, (E.T.17/05.2014)
- Wegman Atticus N, "Cyberbullying and California's Response",
- Word Stephen J.A, Social Media Ethics, Social Media Communication (Concepts, Practices, Data, Law And Ethics), Routledge, First Edition, New York 2015
- www.stopcyberbullying.com, (E.T.03/01.2015)
- "Zorbalık Nedir?", www.kocschool.k12.tr/...and.../Zorbalık_ve_Şiddeti_Önleme.sflb.ashx, (E.T.22.12.2014)
- Zweig Janine, Dank Meredith, "Teen Dating Abuse and Harassment in the Digital World Implications for Prevention and Intervention", <http://www.urban.org/UploadedPDF/412750-teen-dating-abuse.pdf>, (E.T.17.11.2014)